

GLASILO
DELOVNIH
LJUDI
OZD GIP GRADIS

GRADISOV VESTNIK

Leto XXIV

Ljubljana, junij 1982

štev. 290

Franjo Bratovščak in Silvo Puhman — najboljša zidarja v Sloveniji

Nisva gledala na čas, ampak na kvaliteto...

Na letošnjem republiškem tekmovanju proizvodnih delavcev v gradbeništvu sta bila v Gradisu vsekakor junaka dneva Franjo Bratovščak in Silvo Puhman, ki sta osvojila prvo mesto med zidarji.

Priznati je treba, da to še zdaleč ni enostavno, saj se je za ta naslov borilo kar lepo število tekmovalcev. Čeprav sta po času druga opravila svojo nalogo (zidanje vmesne stene), sta bila po kvaliteti daleč najboljša, kar jima je prineslo zaslužen prvo mesto. Na razglasitvi rezultatov nista skrivala zadovoljstva. Franjo Bratovščak je še pred razglasitvijo rezultatov dejal, da ima občutek, da sta dobro opravila svoje delo. Menil je, ko je videl ostale tekmovalce pri delu, da bi se lahko uvrstila vsaj na drugo ali tretje mesto.

To ni neskromnost, ampak poznavanje svojega poklica. Ni kaj, Franjo ve, kakšen mora biti kvaliteten zid.

Komisija, ki je strokovno pregledala opravljeno delo, je ocenila delo naših zidarjev Bratovščaka in Puhmana z najvišjo oceno.

Seveda je bil uspeha vesel tudi njihov mentor Zlatko Koren, ki ima nemalo zaslug pri tem. Vsi trije so se veselili, pa tudi nam je bilo prijetno. Stiskov rok in čestitk ni bilo konca ne kraja. Znani in neznani delavci so jima čestitali, kajti ni lahko biti najboljši med dobrimi.

Pridružimo se čestitkam še mi z željo, da bi tudi drugim tekmovalcem na prihodnjem proizvodnem tekmovanju uspel tak podvig.

FRANJO ŠTROMAJER

Inž. Miro Primorac in Bruno Benje z zmagovalcema med zidarji Franjom Bratovščakom in Silvom Puhmanom

GRADBENIK
TEKMOVANJE GRADBENIH DELAVCEV
JUNJA 1982

Iz 1. seje predsedstva Konference OZS

Prva seja predsedstva konference OO ZS GIP Gradis je bila 6. 5. letos. Na seji so bili konstituirani organi konference OOZS. Za predsednike komisij in svetov pri konferenci OOZS so bili izvoljeni: komisija za standard zaposlenih in varstvo pri delu — Jože Lorenčič, komisija za šport in rekreacijo — Jernej Jeršan, komisija za kulturo in izobraževanje — Ivanka Golob, komisija za izvajanje nagrajevanja po delu — Janez Raušl, svet za razvojno politiko in planiranje — Janez Kratner, svet za razvoj samoupravljanja — Jože Grobler in svet za oblikovanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke — Janko Štok.

V zvezi s sklepi konstitutivne seje je bil sprejet sklep, da bo predsedstvo na naslednji seji obravnavalo tudi vprašanja organiziranosti sindikata v delovnih enotah v tujini. V ta namen je treba pripraviti posnetek obstoječega stanja sindikalne organiziranosti v tujini ter predlog organizacijskih predpisov, ki bodo v prihodnje urejali to področje.

V mesecu septembru, po končani sezoni, bo predsedstvo konference celovito obravnavalo problematiko

letovanja delavcev (poslovanje počitniških domov, penzijske cene, razporeditve kapacitet, regresiranje ipd.).

Tov. Stane Uhan, direktor APS, je predsedstvo konference informiral o gospodarskem položaju v Gradisu, ki ni rožnat. Predvsem je izpostavil tozid SPO, ki ima po periodičnem obračunu za prvo četrtletje izgubo in tozid OGP, ki je negativen po določilih 46. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo. Vsi postopki za odstranitev motenj v poslovanju obeh temeljnih organizacij že potekajo. Dogovorjeno je bilo, da se organizira razširjen sestanek predsednikov družbenopolitičnih organizacij, na katerem naj bi obravnavali vprašanja gospodarskega položaja in nagrajevanja v Gradisu.

Predsedstvo je potrdilo predlog dobitnikov zlatih, srebrnih in bronastih plaket konference OOZS GIP Gradis.

Na koncu so se delegati predsedstva konference OO ZS seznanili s predlogi možnih kandidatov za člane občinskega sindikalnega sveta Ljubljana Moste-Polje, za delegate

10. kongresa ZSS iz občine Moste-Polje in za delegate 9. kongresa ZSJ. Informirani smo bili tudi o tem, da je na gradbišču v Iraku odprt klub za družbeno, informacijsko, zabavno

in športno-rekreacijsko dejavnost, ter da bi morala vsaka izmed nastopajočih delovnih organizacij poslati v njihovo knjižnico večje število knjig in časopisov. C. P.

Zasluzeno priznanje

Lojze Cepuš — dobitnik Kavčičeve nagrade

Na svečani akademiji ob dnevu gradbincev v Mariboru je slavnostni govornik Marjan Orožen, predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, uvodoma dejal:

»Na svoje delo ste lahko ponosni. Toda to je tudi obveza. Zato je prav, da ob takšnih prilikah ne le obujamo spomine na preteklost, ampak tudi stvarno in objektivno ocenimo naš položaj in naloge, ki nas čakajo. Slovensko gradbeništvo mora v bodoče kot del združenega dela ustvariti možnosti za to, da bodo imele mlade generacije delo in zaposlitev. Danes smo lahko ponosni, da imamo na področju gradbeništva kadre in zmogljivosti, s katerimi se lahko pojavljamo na zahtevnih tržiščih v Evropi, v arabskem svetu, na Bližnjem vzhodu pa tudi drugod.«

V mislih je imel predvsem izobraževanje kadrov, ki v času uvajanja novih tehnologij dobiva vse večji pomen.

Prav zaradi tega so na svečani akademiji podelili tudi Kavčičeve nagrade, ki jih gradbinci podeljujejo za uspehe na področju izobraževanja v gradbeništvu.

Kavčičeve nagrade so prejeli Lojze Cepuš, Darinka Battelino

in Janez Duhovnik. Vsi, ki poznamo našega Lojzeta, vemo, da je prišlo priznanje v prave roke. Dolgo vrsto let že dela na področju izobraževanja ne samo znotraj delovne organizacije, ampak tudi na republiški in zvezni ravni. Ni ga delavca Gradisa, ki se je izobraževal ob delu, ne da bi šel skozi njegove roke. K posamezniku zna strokovno pristopiti, za vsakega pa ima tudi prijazno tovariško besedo. Odveč bi bilo, če bi prepisal še obrazložitev nagrade. To je za nas Gradisovce nepotrebno. Že samo ime Lojze pomeni v »Gradisovem prevodu« izobraževanje in nenehno skrb za delovnega človeka. Vse to ima vedno pred sabo. Čestitki, ki so mu jo pri podelitvi visokega priznanja izrekli delegati na akademiji, se pridružujemo prav vsi člani Gradisove družine.

Hkrati smo ponosni, da je med nami človek, ki uživa ugled tudi izven delovne organizacije. Vse to pa si je pridobil s trdim delom, samoodrekanjem in nenehnim lastnim izobraževanjem. Vse te vrline sedaj prenaša na mlajše rodove in prav zaradi tega si je Kavčičevo nagrado tudi resnično zaslužil.

Franjo Štromajer

Moščansko društvo kadrovikov v Gradisu

Že skoraj pet let obstaja v občini Ljubljana Moste-Polje društvo kadrovskih delavcev, ki ga v tem mandatni dobi vodi tovarišica Helena Kranjc iz Indosa. Gradis je bil med ustanovitelji tega društva, zato imamo v vsaki mandatni dobi in izvršilnem odboru po enega člana. Seje društva so večinoma organizirane na sedežih moščanskih delovnih organizacij. Tako je bila maja seja društva kadrovskih delavcev v Gradisu v delovni skupnosti skupnih služb. Na dnevnem redu je bilo informiranje v temeljnih in delovnih organizacijah, izobraževanje delegatov, družbenopolitičnih delavcev in strokovnjakov ter problematika delovanja siso v naši občini.

Društvo kadrovskih delavcev Ljubljana Moste-Polje organizira vsako leto tudi strokovni izlet. Tako so bili člani društva 17. junija v Železarni Štore, ker imajo pri njih dobro organizirano izvajanje vzgojno-izobraževalnega programa, proizvodnega dela in delovne prakse. Ogledali so si tudi proizvodnjo v sami Železarni Štore.

C. P.

Lojze Cepuš sprejema Kavčičevo nagrado

Obseg del je vedno manjši

V tem kratkem zapisu so prikazani rezultati, ki smo jih dosegli v Gradisu v štirih mesecih poslovanja. Dosežene rezultate primerjamo z lanskimi štirimesečnimi dosežki in načrtovanimi vrednostmi.

V aprilskem obračunu je na razpolago precej manj podatkov kot jih vsebuje periodični obračun. Slika o delitvi dohodka ne more biti izdelana čisto natančno, saj se nekatere obveznosti iz dohodka računajo le vsake tri mesece, v vmesnih mesecih pa se plačuje le akontacija. Za natančnejši prikaz obveznosti se te akontacije v izračunih upoštevajo.

Obseg poslovanja

Ob koncu meseca aprila je bila vrednost proizvodnje 2623 milijonov dinarjev in je presegla vrednost iz leta 1981 nominalno za 15%, z upoštevanjem porasta cen za 27% pa se je vrednost proizvodnje realno zmanjšala za 9%. Po odbitku obrtniških del (532 milijonov dinarjev) in izdelavnih storitev drugih (210 milijonov dinarjev) je znašala vrednost lastne proizvodnje 1881 milijonov dinarjev. Nominalno je večja za 13%, realno pa nižja za 11%. Poprečno smo na mesec obračunali 470 milijonov dinarjev lastne proizvodnje. Če bi potekala gradnja enakomerno skozi vse leto, bi morali vsak mesec obračunati za 574 milijonov dinarjev lastne proizvodnje, da bi dosegli planirano vrednost 6882 milijonov dinarjev. Vemo pa, da so v mesecih, ki so pred nami,

obračuni precej višji kot prve zimske mesece.

Opravljen je bilo 4020 tisoč učinkovitih ur pri povprečno 6682 zaposlenih delavcih. Delavec je povprečno opravil 150 učinkovitih ur na mesec (lani 147). Število zaposlenih delavcev se je zmanjšalo za 6%, število opravljenih učinkovitih ur za 4%.

Produktivnost, izražena z vrednostjo lastne proizvodnje na učinkovito uro, je 468 dinarjev. Lani je bila 400 dinarjev. Nominalno se je produktivnost povečala za 17%, realno pa je manjša za 20%! Za leto 1982 načrtujemo produktivnost v višini 586 dinarjev. To vrednost dosegamo z 80%. Realiziranih ur smo obračunali 4553 tisoč, to je za 3% manj kot lani.

Celotni prihodek in dohodek

Po štirih mesecih dela smo dosegli 2693 milijonov dinarjev celotnega prihodka. To je 28% več kot lani in dosega načrtovanega s 27%. Materialni stroški so se prav tako povečali za 28%, medtem ko je amortizacija zaradi novih predpisov in amortizacijskih skupin večja za 99%.

Doseženi dohodek je 857 milijonov dinarjev. Povečal se je za 21% in dosega 30% načrtovane vrednosti. Obveznosti, ki se pokrivajo iz dohodka, so večje za 14% in znašajo 275 milijonov dinarjev.

Pogljemo nekatere najpomembnejše sestavine celotnega prihodka (v milijonih dinarjev)

Sestavina	I—IV 81		% GN 1982		I—IV 82		% I—IV 81 GN 1982	
Celotni prihodek	2.112	100	10.023	100	2.693	100	128	27
Materialni stroški	1.350	64	6.772	68	1.724	64	128	25
Amortizacija	56	3	354	3	111	4	199	31
Dohodek	706	33	2.897	29	858	32	121	30
Obveznosti	240	11	835	8	275	10	114	33
Čisti dohodek	466	22	2.062	21	583	22	125	28
Osební dohodek	312	15	1.349	14	383	14	123	28
Ostaneč čistega dohodka	154	7	713	7	200	8	130	28

Čisti dohodek v višini 583 milijonov dinarjev lahko v tem času razdelimo le na osebne dohodeke in ostanek čistega dohodka. Za osebne dohodeke smo do sedaj namenili 383 milijonov dinarjev ali 14% celotnega prihodka. Osební dohodki so se povečali za 23,8% in dosega 28% načrtovane vrednosti.

Gibanje vseh sestavin celotnega prihodka je dokaj enakomerno, še posebej enakomerni so odstotki doseganja planiranih vrednosti.

Osební dohodeke razporejamo v Gradisu v skladu z merili, sprejetimi v gospodarskem načrtu. Merila in de-

litev osebnih dohodkov v TOZD so odvisna od uspeha TOZD, to je od D/ph (dohodka na pogojno uro). Po štirih mesecih dela štiri temeljne organizacije niso dosegle takega dohodka na pogojno uro, da bi si z njim zagotovile realizirane osebne dohodeke.

Ostaneč čistega dohodka je 200 milijonov dinarjev. V aprilskem obračunu so tri TOZD prikazale negativni ostanek čistega dohodka: TOZD Gradnje Ptuj — 1,9 milijona dinarjev (ima zelo veliko neplačanih del), TOZD OGP Ljubljana — 0,6 milijona dinarjev in TOZD SPO

Ljubljana — 30,6 milijona dinarjev. TOZD OGP Ljubljana in SPO Ljubljana sta izkazovali izgubo oziroma motnje v poslovanju že ob periodičnem obračunu in sta izdelali program ukrepov za odpravo motenj v poslovanju.

Še nekaj podatkov

Dohodek na delavca se je povečal od 102 tisoč dinarjev lani na 129 tisoč dinarjev letos, to je za 26%.

Čisti dohodek na delavca: lani 67 tisoč dinarjev, letos 88 tisoč dinarjev — 30% povečanje.

Najpomembnejši kazalnik uspeha je D/ph (dohodek na pogojno uro). Dosegli smo 86,56 dinarjev D/ph —

lani 70,99 dinarjev, kar pomeni, da se je D/ph povečal za 22%. Planirana vrednost tega kazalnika je 94,49. Trenutno jo dosegamo z 92%.

Osební dohodek na pogojno uro je 38,63 dinarjev. Povečal se je za 23% in dosega z 88% načrtovano vrednost 44,00 dinarjev.

Za prve štiri mesece znašajo izplačani neto osebni dohodki na uro 65,75 dinarjev, na mesec pa 11.476 dinarjev. V primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu so se povečali za 28%. V letu dni so se življenjski stroški povečali za 27%, tako da so naši realni osebni dohodki ostali na nivoju lanskih.

ZORA VEHOVEC

Finišer K-6 praktično preizkušen

Delavci Kovinskih obratov iz Maribora so slavili veliko zmago. Strokovnjaki Nigrada so preizkusili njihov finišer-stroj za polaganje asfalta. Čeprav je prvi poizkusni izdelek že dalj časa narejen, je služil do sedaj le kot razstavni eksponat.

Pred kratkim pa so z njim položili prve metre asfaltne prevleke. Finišer-K-6 je delo domačih Gradisovih rok. Samo 8% sestavnih delov je uvoženih, pa še te nameravajo v prihodnje nadomestiti z domačimi.

V gramoznici Nigrada so v prisotnosti projektantov, predstavnikov banke, investitorja in drugih gostov položili prve metre asfaltne prevleke. Strokovnjaki, ki so si ogledali asfaltiranje, t rdijo, da finišer v ničemer ne zaostaja za podobnimi tujimi stroji. Rezultati polaganja (ravnost, zbitost in debelina asfalta) so nadpovprečno dobri, kar potrju-

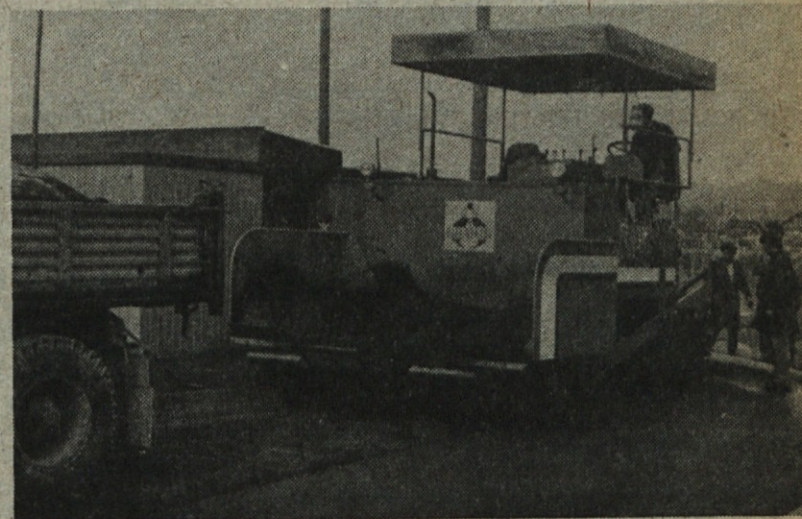
jejo rezultati, dobljeni pri atestiranju.

Stroj ima že širšo delovno površino — 8 m, kar so načrtovali šele za prihodnje leto. Tako praktično dosežejo večjo vgradljivost, kot je mogoče dovažati asfalta. V kratkem bodo dokončali še dva taka stroja, na katera kupci že težko čakajo. Do sedaj smo te stroje uvažali in uporabljali prepotrebne devize, za njihov nakup.

Poleg asfaltnih baz, ki jih v Kovinskih obratih Maribor že izdelujejo, je finišer K-6 izpopolnil vrzel v tej zvrsti gradbene mehanizacije. Inovacijska dejavnost v Kovinskih obratih s tem še ni zaključena. Načrtujejo še nove stroje, ki bi nadomestili drage uvožene.

Čestitke veljajo vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri načrtovanju in izdelavi stroja za asfaltiranje.

FRANJO ŠTROMAJER

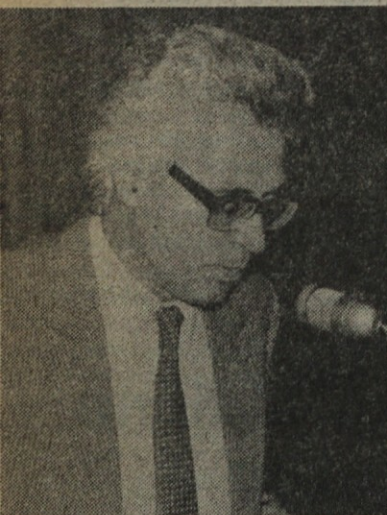

Finišer preizkušajo strokovnjaki Nigrada

Skupščina sindikata delavcev gradbeništva Slovenije

Priznanja zaslužnim

V Sloveniji je bilo med gradbinci predvsem v zadnjem obdobju vloženega precej napora za večjo industrializacijo gradnje in boljše opremljenost, ki pa v tem trenutku

Željko Humer, dosedanji predsednik skupščine sindikata delavcev gradbeništva Slovenije

kaže, da je po obsegu prevelika. V tehnološkem pogledu naši delavci vladujejo največje zahteve in najnovejše dosežke, k temu pa je treba dodati še vrsto lastnih dognanj. Veliko novega je tudi v proizvodnji in uporabi gradbenih materialov, kar vse bi moralo dati boljše

rezultate v sami učinkovitosti in vrednosti dela, ko bi te dosežke optimalno izrabili. Da tega ne dosegamo, je vrsta vzrokov v nas samih, kajti nova tehnološka dognanja niso dovolj izražena v organizaciji dela in v zagotavljanju ustreznih materialnih in drugih pogojev, ki bi omogočali optimalne rezultate, « je dejal v uvodnem poročilu predsednik republiškega odbora Željko Humer na skupščini sindikata delavcev gradbeništva Slovenije v Mariboru.

Skupščini so prisostvovali tudi podpredsednik Miro Primorac, predsednik Mestnega sveta ZSS Maribor, Slavko Uršič, predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen in predsednik zveznega odbora gradbenih delavcev pri ZSJ, Jovan Nikinović.

Na tridesetih sejah republiškega odbora v preteklem mandatnem obdobju so se zvrstile domala vse pomembne aktivnosti — od problematike zaposlovanja, razprav o pridobivanju in razporejanju dohodka, oblikovanja cen v gradbeništvu, pa vse do zelo konkretnih razprav v OZD, ki so poslovna leta zaključila z izgubo.

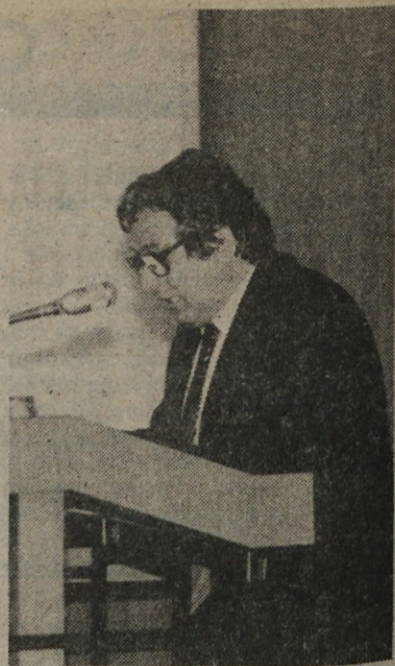
To usmeritev aktivnosti so zapisali tudi v programske smernice. Poglavje zase je bila razprava po poročilih. Bilo je veliko razpravljalcev, vsi pa so nakazovali in iskali pot za izhod iz nastalih težav, možnost boljšega gospodarjenja in večjo

produktivnost dela.

Skupščina je razrešila dosedanje člane odbora in izvolila nove organe. Za novega predsednika republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev so izvolili Milana Šinkovca iz Pionirja Novo mesto, za podpredsednika pa Mira Primorca iz Gradiša, tozd Gradbena enota Maribor.

Na skupščini so za aktivno delo v republiškem odboru sindikata delavcev gradbeništva Slovenije in v njihovih komisijah ter za dosežke pri uveljavljanju in razvoju sindikata podelili tudi priznanja. Prejela sta ju tudi dva člana našega kolektiva in sicer Jernej Jeršan ter Miro Primorac. Ne samo zanju, tudi za celotno delovno organizacijo je to lepo priznanje, saj je dokaz, da je sindikat pri nas na pravi poti.

FRANJO ŠTROMAJER

Slavko Uršič, predsednik mestnega sveta ZSS Maribor, pozdravlja skupščino

Šolniki iz Bučkovcev v tozdu GE Maribor

Gradisov tozd Gradbena enota Maribor je že nekaj časa pokrovitelj osnovne šole iz Bučkovcev. Dosedanje sodelovanje je bilo dokaj enostransko, saj je bilo večji del omejeno le na obiske Gradisovih predstavnikov ob Novem letu. Pred kratkim pa so na povabilo sindikata Gradisa prišli učitelji te osnovne šole na obisk v Maribor.

Gradisovci so jim omogočili ogled starega dela slovenskega narodnega gledališča, ter gradnjo novega dela. Seznanili so se s potekom gradnje in o težavah, ki spremljajo obnovo starega dela. Obiskali so tudi počitniški dom na Pohorju, kjer je ravnatelj šole Alojz Makoter predal direktorju tozda, inženirju Gačniku, spominsko plaketo za dosedanje sodelovanje. Danes objavljamo sestavek, ki je izšel v internem glasilu šole »KLOPOTCI«, z naslovom: **ČE BI NAS NAPADEL SOVRAŽNIK.**

FRANJO ŠTROMAJER

Če bi nas napadel sovražnik

Vsako leto organiziramo akcijo NIČ NAS NE SME PRESENETI. V tej akciji sodelujemo vsi razredi.

Sovražnik nas lahko iznenada napade. Zato moramo tudi mi, otroci, vedeti, kako pomagati partizanom in kako pomagati drugim, ki so v nevarnosti. Moramo biti enotni. Sovražnik ima strahotno orožje. Lahko nam poruši domove in celo domovino. Vendar mi tega ne smemo dopustiti. Mi smo lahko kurirji in lahko raznašamo pošto. Če bi bila vojna, mi učenci ne bi imeli pouka v šoli, ampak bi morali imeti pouk na skrivnih mestih, kjer nas sovražnik zlepa ne bi našel.

Vsi želimo, da ne bi bilo nikoli sporov in vojne med narodi.

BRIGITA CVETKO

7. razred

osnovne šole Bučkovci

Skupščine sindikata gradbenih delavcev Slovenije se je udeležil tudi Marjan Orožen, predsednik Slovenskih sindikatov. Za njim sedi novoizvoljeni podpredsednik RO sindikata delavcev gradbeništva inž. Miro Primorac iz tozda GE Maribor

Iz glasila Jelovice

Kako delamo v Iraku — LIO in Jelovica

Stabilizacija gospodarstva je postala v Jugoslaviji naša dnevna spremljevalka, ki zahteva od slehernega delavca vlaganje vseh svojih sposobnosti. Ob spoznanju, da bo stabilizacija gospodarstva dobljena z večjim izvozom predvsem na konvertibilna področja, je zahteva po dobrosednem razdajanju vsakega delavca še bolj izrazita. Gospodarska kriza, ki ima svetovne razsežnosti, je zaostriala tržne odnose v zahodnih državah, zato se vsi ozirajo tja, kjer naj bi bil denar in žeja po gospodarskem razvoju. Tako sintezo srečujemo v državah v razvoju, ki so bogate z nafto. Ena izmed takšnih držav, ki je sprejela jugoslovanske partnerje, je tudi Irak.

Irak, naša prijateljska in neuvršena država, meri za dve Jugoslaviji, ima pa le 13 milijonov prebivalcev. Jugoslavija v Irak izvaža trgovsko blago in izvaja investicijska dela, mi pa iz Iraka uvažamo predvsem nafto. Obseg investicijskih del, ki so interesantna za Jelovico in Lesno industrijski obrat iz Škofje Loke, znaša v letošnjem letu 4 do 5 milijard dolarjev, v letu 1983 pa pričakujemo že 7 milijard dolarjev. V teh milijardnih številkah sta udeležena tudi Jelovica in GIP Gradis toz LIO Škofja Loka, ki združeno zelo uspešno nastopata na tujih tržiščih.

Gradbišča Jelovice in LIO so po celem Iraku, od Rutbe, Faluya, Al Bagdadija do Qurne, ki je na jugu Iraka. Kljub uspešnemu nastopanju se pojavljajo tudi problemi. Zaradi narave dela, postavljanje delavskih naselij, delavci Jelovice in LIO skoraj praviloma orjejo ledino, saj dokler niso postavljeni objekti v delavskem naselju, delavci živijo v kontejnerjih. Poseben problem je tudi podnebje, saj se temperature gibljejo od 0 stopinj Celzija v zimskem času do 50 stopinj Celzija in več v poletnem času.

Za delavce Jelovice in LIO je v skladu z možnostmi dobro preskrbljeno. Tudi hrana je domača in s tem po našem okusu. Potrebno pa je vedeti, da prav to delo omogoča številnim drugim delavcem ugodnejše delovne pogoje, saj je to delo pripravljeno delo za izvedbo celotnega projekta.

Tako so bile na največjem gradbišču, ki je skupno delo Jelovice in LIO, izdelane stanovanjske hiše za

2800 delavcev, izdelani so bili vsi poslovni prostori za potrebne službe, ki sodelujejo pri izvedbi projekta, prav tako prostori družbene prehrane, v katerih lahko naenkrat je 1600 delavcev, v naselju pa so zgradili tudi trgovino in klub, ki ima prostore za gledanje televizije, igranje šaha in namiznega tenisa ter prostore knjižnice. Zgrajena je bila tudi ambulanta, kjer je splošna in zobozdravstvena pomoč ter prostori za nadzor iraškega investitorja.

Vsa omenjena dela so bila opravljena pravočasno in zelo kvalitetno, tako da sta Jelovica in LIO kljub izredno strogim kriterijem predala to mesto v malem iraškemu investitorju pravočasno in si s tem pridobila mesto med izvajalci tovrstnih del v Iraku.

Jelovica in LIO pa želita v Iraku, ki je ogromno tržišče, razširiti svojo ponudbo tudi s stanovanjskimi hišami. Zato sta se z dvema montažnima hišama, ki sta v celoti prilagojeni iraškemu okusu in podnebnju, sodelovali na sejni montažnih hiš v Bagdadu, ki je bil od 17. aprila do 4. maja letos. Na sejni so sodelovali skoraj vsi proizvajalci montažnih hiš, ki kaj pomenijo v svetu. Treba je poudariti, da so bile hiše Jelovice in LIO najinteresantnejše in zanimanje zanje je bilo ogromno.

Takšen nastop na Bagdadskem sejmu je sad Samoupravnega sporazuma o skupnem in enotnem nastopanju na trgu Iraka, ki so ga podpisali Jelovica, LIO, Slovenijales, Brest in LIP Bled. Na takšen način so bili stroški nastopanja na sejni razdeljeni med vse podpisnike sporazuma, istočasno pa je bila ponudena montažna hiša s celotno opremo, tako da lahko kupec s prevzemom ključa takoj začne hišo tudi uporabljati. Popolna ponudba pa je garancija za pridobitev novih naročil. Glede na uspešen nastop na sejni v Bagdadu in upoštevajoč ogromen interes je pričakovati, da bodo konkretna naročila prišla v kratkem.

Na koncu naj dodamo še tole: Če vprašamo delavca Jelovice ali LIO, kakšno je delo v Iraku, dobimo odgovor, da je delo sicer težko, vendar je medsebojno sodelovanje dobro in tovariško; dober je tudi zaslužek, s tem pa delavec koristi sebi in širši skupnosti.

V. Šket

Delavci, ki so najbolj zaslužni, da je bil asfaltni finiše narejen pravočasno

Inovacijska veriga podeljena Kovinskemu obratu Maribor

V okviru razstave »Inovacije za stabilizacijo« je bila za inovacijo FINIŠER ZA POLAGANJE ASFALTA podeljena inovacijska veriga TOZD Kovinski obrat Maribor. To priznanje se podeljuje za domače inovacijske dosežke — za nove izdelke ali postopke, ki se že uporabljajo v redni ali poskusni proizvodnji.

Na razstavi, ki jo je pripravila Ljubljanska banka s sodelovanjem Raziskovalne skupnosti Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije, je bilo razstavljenih 62 inovacijskih dosežkov, vendar je bil FINIŠER, izdelan s sodelovanjem Industrij-

skega biroja Ljubljana, med najzahtevnejšimi.

Obiskovalcu, ki se je sprehodil na razstavi, so se vsiljevale misli, ali vse premalo organizacij združenega dela, ki bi bile razvojno osveščene in preveč onih, ki se prestopajo na mestu; ali ni ekonomija razvijanja lastnih proizvodov za mnoge naše načrtovalce še vedno skrajno dvomljiva zadeva, saj naj bi bila licenca cenejša in zanesljivejša.

Navezujoč se na te misli, lahko delavcem TOZD Kovinski obrat Maribor za nov izdelek, ki se je rojeval ob Kopicu težav in problemov, iskreno čestitamo.

MARKO ŽONTAR

Novice iz gradbeništva

Premična mala hidroelektrarna

Na deveti razstavi izumov, ki je bila nedavno na Reki, sta za svoj izum »premična hidroelektrarna« dobila bronasto plaketo tehnolog Tomislav Pančič in mehanik Bogomir Pavlovič, oba iz Pirota. Njuna »premična turbina«, ki energijo toka reke pretvarja v električno energijo, je zelo enostavna. Na površju vode se drži s pomočjo plovcva, z žično vrvjo pa se pričvrsti na obalo. Med plovcem je vgrajeno vodno kolo, ki se dviguje gor in dol zaradi željene spremembe obratov v minuti. Značilno je, da se ta stroj lahko uporablja ne glede na višino rečne gladine, postavi pa se lahko tudi na navaden potok.

Ta mehanizem ima kolesa in žično vrv ter se tako lahko premika z enega mesta na drugo. Ena takšna turbina da lahko moč 3 kilovatov

električne energije na uro, funkcioniira pa v vseh vremenskih razmerah tudi pozimi in sicer zahvaljujoč grelcem, ki se avtomatično vklaplajo, če temperatura pade pod ničlo. Vse kaže, da bo ta koristen in praktičen izum pirotski »Radnik« kmalu začel izdelovati serijsko.

Prebit predor skozi Velebit

V noči med 19. in 20. februarjem so delavci zagrebške »Hidroelektrare« končali prebijanje predora skozi Velebit, ki bo služil potrebam reverzibilne hidroelektrarne »Obrovac« nedaleč od Gračca. Predor je dolg osem kilometrov oziroma je daljši za več kot en kilometer od prvega predora skozi Velebit, ki je bil prebit pred leti za potrebe hidroelektrarne »Senj«.

Lili Mesarič

Pogovor s Štefanom Praznikom

Kulturna ustvarjalnost delavcev zasluži večji odmev v javnosti

IMP-jeva delovna organizacija IZIP je organizator četrtega kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, ki bo oktobra v Ljubljani. Kakšen je pomen in kakšna zgodovina teh kulturnih srečanj, nam je pripovedoval sekretar republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije **Štefan Praznik**. Republiški sindikati so namreč že od vsega začetka pomagali pri izvedbi kulturnih srečanj gradbincev.

»Kulturna srečanja gradbincev so zrasla iz dveh pobud,« je začel Štefan Praznik. »Posamezne delovne organizacije oziroma kulturne organizacije v njih so že prej vrsto let sodelovale, na primer dravograjski Kograd in Slovenijageste. Druga pobuda pa je izvirala iz vsakoletnih srečanj starejših gradbenih aktivistov, sindikalnih delavcev, ki so pripravljali kulturni program, izvajali pa so ga kulturni amaterji iz vrst gradbenih delavcev.

Delavci Kograda so predlagali, da bi napravili večje srečanje, na katerega bi povabili tudi kulturne ustvarjalce iz drugih delovnih organizacij in tako razširili program. Naš republiški odbor je to pobudo sprejel z odprtimi rokami in po svojih močeh pomagal pobudnikom, da bi zagotovili udeležbo iz vseh gradbenih organizacij.

Že nekaj let poznamo sindikalno kulturno akcijo in akcijo »Kulturno delavcem«, ki sta ju vodila glasili Komunist in Zveza komunistov. Obe akciji sta precej prispevali k razmahu kulture v združenem delu, toda kulturna srečanja gradbincev so pogrnala korenine že prej.

Nismo še slišali, da bi sindikati v drugih dejavnostih organizirali podobne kulturne prireditve. Ali to pomeni, da smo gradbinci in monterji najbolj »kulturni« delavci oziroma, da najbolj skrbimo za to dejavnost?

»Res je, da v drugih dejavnostih takšne oblike ne poznajo, kar pa ne pomeni, da so brez posluha za kulturo,« meni Štefan Praznik. »Najbrž nima smisla ugotavljati, kateri sindikati posvečajo največ pozornosti kulturi. Toda glede na širino, na to, koliko delavcev se kulturno udeležuje, smo gradbinci gotovo med tistimi, ki imajo kulturno življenje najbolj razvito. Žal pa je tudi pri nas to kulturno ustvarjanje še vse preveč samorastniško. To pravim zato, ker v delovnih organizacijah premalo poznamo kulturne dosežke svojih sodelavcev, zunaj pa je njihovo delo še manj poznano. Premalo se ve, da so nekateri kulturni ustvarjalci iz naših vrst dosegli prav zavirljivo kakovostno raven, o čemer pričajo

zbirke pesmi, ki so jih izdali in strokovne ocene njihovih likovnih razstav.«

Pravite, da so kulturniki iz vrst gradbincev premalo znani. Ali niso kulturna srečanja nič prispevala, da bi se to spremenilo?

»Seveda so prispevala, saj opažamo vse večji interes tako za ustvarjanje kot za predstavitev tega ustvarjanja v javnosti. Ko smo srečanja začeli, je bila močna predvsem kolektivna ustvarjalnost (pevske zbori in glasbeni ansambli). Ti seveda delujejo in se razvijajo tudi naprej. Od prvega kulturnega srečanja dalje pa se je močno razmahnilo tudi individualno ustvarjanje, se pravi vse vrste likovne umetnosti, vključno s fotografijo, pa tudi književnost (kratka proza in poezija). Te zvrsti so se tako razmahnile, da smo morali na zadnjem srečanju v Novem mestu napraviti selekcijo poslanih del. Srečanja so pokazala, da bi bilo v nekaterih večjih organizacijah smotno razmisliti o podobnih prireditvah internega značaja, na katerih bi kulturni ustvarjalci predstavili svoje delo sodelavcem in tako spodbudili še nove ustvarjalce, hkrati pa bi lahko napravili izbor za kulturno srečanje slovenskih gradbincev, da bi ta republiška prireditev ostala v racionalnih mejah.«

Povejte še kaj več o dosedanjih organizatorjih kulturnih srečanj in značilnostih teh prireditve!

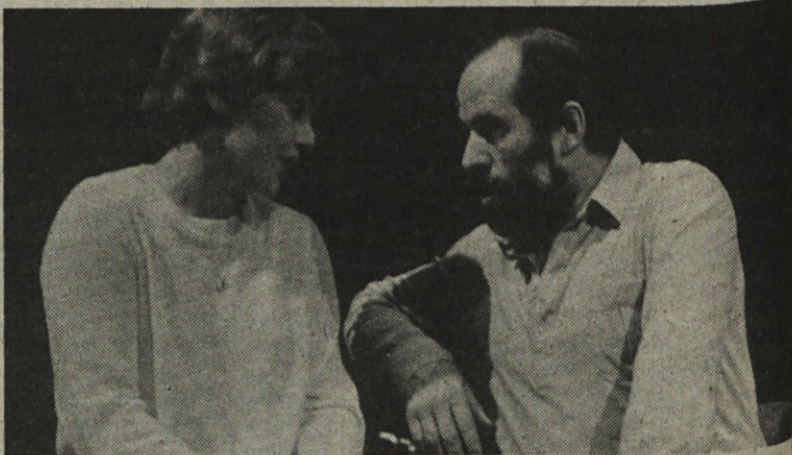
»Prvi organizator je bil Kograd, kolektiv z 2.000 delavci. To srečanje je bilo leta 1979 v Dravogradu. Leta 1980 je srečanje organizirala delovna organizacija Primorje v Ajdovščini, lani pa Pionir v Novem mestu. Vsa tri srečanja so bila zelo dobro organizirana, saj so se organizatorji resnično potrudili.

Nasploh pa moram reči, da me je kot udeleženca dosedanjih srečanj vedno prevzelo navdušenje sodelujočih in organizacijska raven, ki je bila zares visoka. Manj pa je razveseljiva bolj slaba odmevnost na kulturna srečanja tako v delovnih organizacijah, iz katerih so sodelujoči, kot v krajih, kjer je srečanje. Pri odmevnosti sem opazil soodvisnost med velikostjo kraja, kjer je srečanje bilo, in pozornostjo, ki jo je zbudilo v javnosti. V manjših krajih so imela dosedanja srečanja večji odmev, kar je odraz zasičenosti ali izbirčnosti, ki je značilna za večje kraje.«

Kaj lahko na koncu poveste delavcem IMP-ja, oziroma IZIP-a, organizatorjem letošnjega, četrtega, kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije?

»Da smo za organizatorje četrtega srečanja predlagali IMP, smo imeli v republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev več razlogov. Prvi je kulturno ustvarjanje oziroma pogoj, da bi takšno srečanje spodbudilo širši razmah kulturne dejavnosti. Vemo, da so delavci IMP-ja že nekaj dosegli v kulturni ustvarjalnosti, saj poznamo njihov pevske zbor in nekatere nadaljnje kiparje, ki so že imeli razstave. IMP letos praznuje jubilej, petintridesetletnico, ki ga lahko takšna prireditev še obogati.

In ne nazadnje, IMP je s svojimi tozdi in delovnimi organizacijam prisoten po vsem slovenskem prostoru. Tudi IMP-jeva dejavnost je igrala vlogo pri izbiri, saj so vsa dosedanja srečanja organizirale delovne organizacije s področja gradbene operative, zato smo v republiškem odboru menili, da je prav, če to nalogo enkrat prevzamejo menterji. In ko smo se pogovarjali, komu naj jo zaupamo, smo bili prepričani, da ima IMP vse pogoje za uspešno organizacijo takšne prireditve.«

Vampilov — LOV NA DIVJE RACE — Stanislava Bonisegna in Janez Hočevar

Gledališka hiša za vse delovne ljudi

Mestno gledališče ljubljansko

S premiero Molierove komedije **NAMIŠLJENI BOLNIK** v režiji Mileta Koruna, Mestno gledališče ljubljansko uspešno zaključuje letošnjo sezono, v kateri so nekatere uprizoritve naleteli na ugoden sprejem pri širokih krogih rednega občinstva, med katero spadajo tudi delavci iz naše organizacije združenega dela. Naj ob tem omenimo glasbeno komedijo **SLA BOEME**, s katero je MGL »odprlo« za gledališče Srednjo dvorano v Cankarjevem domu, nadalje Partljičevo uspešnico **NA SVIDENJE NAD ZVEZDAMI**, ki je doslej doživela preko 60 ponovitev ter delo sodobnega sovjetskega avtorja Vampolova **LOV NA DIVJE RACE** (fotografija). Preko 200 predstav v tej sezoni si je ogledalo okoli 100 tisoč gledalcev v Ljubljani in mnogih slovenskih gospodarskih in kulturnih središč. Igralci MGL, ki jih poznamo tudi z njihovih uspešnih nastopov na tele-

viziji in v slovenskih filmih, so prejeli tudi nekaj vidnih družbenih priznanj: Danilo Bezljaj, letošnji nagrajenec Prešernovega sklada, Saša Miklavc priznanje Zdrženih dramskih umetnikov Slovenije. Te dni MGL razpisuje tudi abonmaje za prihodnjo sezono v katero bo uprizorilo vrsto zanimivih kakor tudi razvedrilnih odrskih del, med njimi Brešanovo groteskno komedijo **HUDIČ NA FILOZOFSKI FAKULTETI**, ki bo doživela svojo jugoslovanski krst, Goldonijev klasično komedijo **GROBIJANI** in satirični omnibus **OBREKOVANICA** Žarka Petana, drugače sta

Delovni ljudje MGL dajejo prednost, da bi kulturna akcija v sezoni 1982/83 potekala pod geslom »Vsak delovni človek vsaj enkrat letno v gledališče!«, ki bi se ji lahko priključili tudi mi v naši organizaciji združenega dela.

Slikar Niko Ignjatič je pojasnjeval simboliko njegovih del

Likovne razstave v Gradisu

Mesec maj je bil v Gradisu mesec številnih kulturnih prireditev, ki so se nadaljevale tudi v juniju. Poleg razstave knjig Državne založbe Slovenije in literarnega večera s pesnikom Jožetom Snojem, o čemer smo pisali že v prejšnji številki, sta bili prirejani še razstava del slikarjev Srečka Škobermeta in Nika Ignjatiča iz Celja ter mednarodna razstava ex librisov, ki jo je pripravil dr. Rajko Pavlovec, v prvi polovici junija pa je razstavljal svoja dela slikar Danilo Jakovčič, član likovne sekcije KUD — »Vide Pregarc« iz Most.

Srečko Škoberne se je že večkrat predstavil javnosti s samostojnimi in skupinskimi razstavami. Njegova začetna dela v obdobju do leta 1977 so bila izredno dekorativno obarvana, novejši ciklusi pa pričajo o resnem razmišljanju pa tudi o konkretnem iskanju lastnega avtentičnega izraza. Avtor namreč vse bolj celovito gleda na likovne odnose znotraj posameznega formata. Urejenost ne sme izražati urejenosti zaradi reda, ampak mora biti logična posledica jasne programske opredelitve, ki vse bolj stopa v ospredje njegovega likovnega hotenja.

Niko Ignjatič živi in dela v Celju. Prve predstavitve njegovih del leta 1970 so bile dvodimenzionalne ploskve v grafiki oziroma perorisbi in platnu. Naknadno se je opredelil za platno z začetki reliefne forme, ki se je enakovredno zlila s koloritom grafičnih rešitev in reliefno formo.

Razstavljal je v Italiji, Avstriji in Ameriki ter v številnih krajih naše domovine. Od vsega začetka je sodeloval na Ex-temporu v Piranu in Lipici.

V Gradisu se je avtor predstavil s približno pol ducata svojih platen, kjer še vztraja pri kombinaciji slikarskih in grafičnih komponent ter njihovem povezovanju z reliefnimi poudarki, medtem ko želi v primerih žganih reliefnih prizorov na posebej grundirani klobučevini doseči učinkovanje površine s spremembami v kemičnih postopkih. Takšno iskateljstvo vodi k neizumetničnem, neprevzetim, enostavnim in v svoji zasnovi jasnim izdelkom, ki v Ignjatičevem primeru pričajo v prvi vrsti o dobrem občutku za zapolnitev ploskve in prostora ter o ambicijah reliefnega izgrajevanja osrednjega likovnega polja.

C. P.

Kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije bo tokrat v Ljubljani

Letošnje, četrto kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije bo oktobra v Ljubljani, organizirala pa ga bo IMP-jeva delovna organizacija IZIP.

Organizatorji kulturnega srečanja ne načrtujejo bistvenih novosti. Tudi letošnje bo obsegalo tri sklope amaterskega kulturnega ustvarjanja:

- LIKOVNA DELA (risbe, grafike, slike, kipi in fotografije)
- LITERATURA (proza, poezija in gledališke predstave)
- GLASBA IN FOLKLOR (pevske skupine in zbori, instrumentalne skupine in orkestri ter godbe na pihala).

Amaterski kulturni ustvarjalci bodo svoje delo predstavili na literarnem večeru, likovni razstavi z nastopom pevskih zborov in drugih glasbenih skupin. Razpis za sodelovanje na četrtem kulturnem srečanju bo objavljen v kratkem, vendar je prav, da se vsi amaterski kulturni delavci v Gradisu začnemo čimprej pripravljati, da bomo lahko nadaljevali uspešno tradicijo nastopanj na dosedanjih srečanjih.

C. P.

Arabella

Noč se lepršala,
na tirkiznim plavetilima, tvojih
očiju,
zapaljena vatrom.
Umrla je,
poslednja riječ,
na usnama mojim.
Sjenke izmiču pred zacakljenim
očima
hipnotisane ostaju prikovane
strasti mladosti rane.

Oprosti mi
na požudnim mislima
dok sam pogledom gutao tvoje tijelo
misleći u sebi

»Oh bože...
zar nešto takvo postoji«.
I znao sam tog trenu
»Viktorija« je tvoja djevojka.
A sad me korak djeli
od daljine zlobne,
uzalud pogled u prošlost biježi
nasmejana jutra u visine lebde.
Kišne kapi otkucivaju ponoć,

nekim čudnim zvukom,
u srcu pupaju nova svitanje,
po mesečevim svećlim lukom.
Tvoje oči još i sad me prate,
svijetle mojoj zvijezdi,
na putu bez povratka,
gdje izgaženo,
u prašini ostade siječanje.

M. Macanović

Uroš, Brane, Irena in Andrej iz Akademije za glasbo, radio, film in televizijo so pripravili kratek glasbeni program in recital pesmi, pesnika Marka Pavčka

Mladi se vsako leto vključijo v kulturno srečanje

Kako (ne) uresničujemo socialne politike na gradbiščih

Gradbišča so pomembna družbena središča za delo, vzgojo in izobraževanje delavcev raznih kadrovskih profilov. Organizirana in vključena v okolje morajo omogočati delavcem delo in vzgojo zunaj kraja stalnega prebivališča, ter zadovoljevati vse eksistenčne in socialno potrebe.

Naša delovna organizacija ima mnogo gradbišč i na nekaterih poteka delo tudi po več let. Taka gradbišča imajo večje število delavcev, zato je temu primerno organizirano tudi življenje in delo.

Najbolj pogosta poročila z gradbišč so tehnične narave, včasih zasledimo podatke o družabnem in športnem življenju, sem in tja tudi informacijo o družbenopolitičnem utripu mladinske ali kakšne druge organizacije, zelo malo ali skoraj nič pa zveemo o programu in uresničevanju socialne politike na gradbiščih.

Osnovni pogoj za uspešno socialno in vzgojno delo je dobro programiranje. Koliko je storjenega na tem področju na naših gradbiščih, je vprašanje, ki zasluži posebno obravnavo.

Nič ne pretiravamo, če rečemo, da se še vedno marsikje prav po mačehovsko obnašamo do reševanja socialne problematike. Sicer pa bi bilo zanimivo vedeti, koliko nam je socialna problematika po naših gradbiščih sploh poznana.

Kdo programira socialno delo v naših tozdih in na naših gradbiščih? Kdo se sploh aktivno ukvarja s tem delom in v kolikšni meri? Se sploh zavedamo, kako pomembno je uspešno socialno delo za boljši delovni uspeh?

Program dela s področja socialne politike bi moral hkrati predstavljati tudi okvir za programiranje socialnega dela za posamezna gradbišča, ki so v sestavi temeljnih organizacij. Realizacija programa socialne politike je možan le tako, da vsako gradbišče za vsako leto izdela svoj program socialnega in vzgojno-izobraževalnega dela. Ta program pa mora upoštevati vse specifičnosti gradbišča. Za uresničevanje programa socialnega dela bi morali izdelati navodila in priporočila, ki bi upoštevala velikost, vrsto, posebne naloge in pogoje posameznih gradbišč.

Uspešne poti pri socialnem delu na gradbišču bi bilo treba iskati v sintezi med posameznikom in skupnostjo, v dialektični prepletenosti obeh, ter ob upoštevanju in zavesti, da so posamezniki — delavci in delovna ter vzgojna skupina enakovredni subjekti.

Dosedanja praksa v posameznih

tozdih in na posameznih gradbiščih je bila taka, da smo reševali socialno problematiko šele tedaj, ko se je dalo storiti le še bore malo. To je bilo že gašenje požara, namesto da bi ga preprečili. Torej se premalo ali nič (vsaj ponekod) ne ukvarjamo s preventivnim socialnim delom. Da do tega prihaja, je krivo predvsem pomanjkanje objektivnih programov socialne politike v naših tozdih, še posebej pa pomanjkanje socialnega dela na naših gradbiščih.

V veliki zmoti smo, če mislimo, da je dovolj, če delavca kolikor toliko primerno (včasih tudi neprimerno) nastanimo v naselju, mu omogočimo prehrano v naših obratih družbene prehrane (v kolikor obstojajo), mu pokažemo njegovo delovno mesto (pogosto tudi neprimerno za njegovo zdravje in starost), potem pa od njega zahtevamo, da pridno dela in izpolnjuje delovni plan. Prezadolvoljni smo, če z njim nimamo drugih opravkov.

Če so gradbišča ustanovljena za krajši čas, potem je takšna oblika dela z delavci še nekako ustrezna, nikakor pa ni ustrezna na tistih gradbiščih, ki po več let zaposlujejo večje število delavcev in kjer je tudi fluktuacija delavcev občutno večja.

Tu se prav gotovo slej ko prej srečamo s socialno problematiko, vzgojnimi problemi in še s celo vrsto drugih težav. Sčasoma ugotovimo, da ni nikogar, ki bi te stvari uspešno reševal, oziroma delavci sami spoznajo, da se nimajo kam zateči po pomoč, ali nasvet. Ponavadi se obračajo za pomoč na svojo temeljno organizacijo, ki pa je včasih oddaljena tudi po več sto kilometrov in običajno se zgodi, da iz malega nastane velik problem.

Ker ni ustreznega programa socialnega dela za gradbišča, odgovorni za gradbišča ponavadi ne vedo kaj storiti. Največkrat se v takšnih primerih zatečejo h kratkoročnim rešitvam, ki pa problematike ne morejo rešiti. Prav zato bi morala biti jasno opredeljena družbena funkcija socialnega dela na naših gradbiščih.

Zavedati se moramo, da bo program socialnega dela za gradbišča ob dinamičnih procesih v naši družbi in ob socialno in vzgojno-izobraževalni praksi, ki jih omogočajo spremembe na osnovi Zakona o združenem delu, Zakona o svobodni menjavi dela na področju socialnega dela in Zakona o usmerjenem izobraževanju, verjetno doživel tudi pripombe in sugestije za spremembe in dopolnitve. Na to bi morali vplivati procesi demokratizacije social-

nega dela v naših tozdih in znotraj gradbišč samih.

Vemo, da je združeno delo pobudnik socialne politike v samoupravnem in socialističnem sistemu. Socialno delo v gospodarstvu, s tem pa tudi v gradbeništvu, prevzema vedno zahtevnejše naloge, saj se z vse večjim tehnično-ekonomskim razvojem porajajo tudi vedno novi socialni problemi v gospodarstvu.

Razlogi, da socialno delo ni povsod razvito, so zelo različni. Kdo je torej odgovoren in poklican, da vzpodbuja in usmerja nadaljnji razvoj socialne politike? Kdo mora sodelovati pri strokovnem oblikovanju vsebine samoupravnih aktov na področju socialne politike v okviru tozdov in delovne organizacije? Kdo mora ugotavljati potrebe in predlagati prioriteto za nadaljnji razvoj socialnega dela in kdo mora znati kritično ovrednotiti probleme in delovanje sistema socialnega dela v naših tozdih in na naših gradbiščih?

Na vsa ta vprašanja je potrebno najti ustrezne odgovore. Da pa ne bi nekateri mislili, da socialna politika ni področje, s katerim bi se morali bolj intenzivno ukvarjati, naj navedem samo nekaj primerov, ki spadajo v uresničevanje socialne problematike in ki so na naših gradbiščih še kako živo prisotni:

- zaposlovanje delavcev na ustreznih delovnih mestih,
- zaposlovanje delovnih invalidov in ostalih za delo manj zmožnih delavcev
- dopolnilno izobraževanje in prekvalifikacije
- informiranje delavcev in komuniciranje
- urejanje življenjskih in kulturnih pogojev delavcev
- urejanje zdravstvenega varstva delavcev, varnosti pri delu in

urejanje zadev pri delu z delavci, ki so doživeli nesrečo na delu, zboleli za poklicno boleznijo ipd

— urejanje pravic iz naslova invalidskega in pokojninskega zavarovanja

— posredovanje pomoči iz naslova socialnega skrbstva za delavce in člane njegove družine

— pomoč pri reševanju stanovanjske problematike (urejevanje stanovanjskih posojil, pripravljanih dokumentacij za stanovanjska vprašanja, subvencioniranje stanarin delavcem z nižjimi dohodki

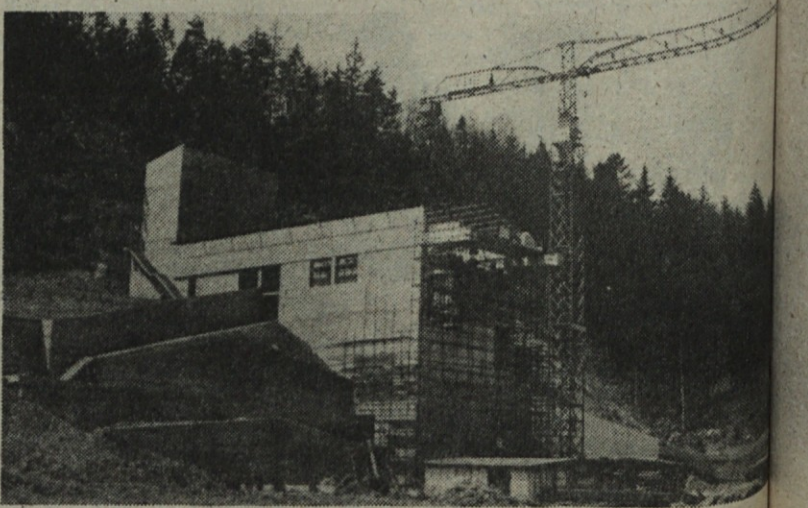
— organiziranje prostovoljnih dejavnosti, ki pripomorejo k izboljšanju socialnega stanja delavcev ipd

Uspešna realizacija takšnega dela je možna le, če se pristopi k načrtovanju in izvajanju posameznih področij socialne politike v tozdu tako, da postane socialno delo sestavni del vseh področij življenja in dela na naših gradbiščih.

Zavedati se moramo dejstva, da so gradbišča najpomembnejše vitalne celice naše delovne organizacije in če gledamo stvar s takšnega stališča, potem ne bomo mogli zanemarjati uresničevanja socialne politike.

Marsikaj od navedenega se ponekod bolj, ponekod manj uspešno izvaja. Vsekakor se občuti potreba po bolj kompleksnem delu na področju socialne problematike, saj bomo na ta način dosegli pri delavcih večji občutek socialne varnosti in s tem tudi večje veselje do dela, prav gotovo pa tudi večje in boljše delovne rezultate. S tem pa bomo tudi uresničevali sklepe 3. Konferenčne zveze sindikatov Slovenije, ki je bila v celoti posvečena prav vprašanjem socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti delavcev.

Jani Klančar

Rudnik urana Žirovski vrh je največje gradbišče tozda GE Jesenice

Proizvodnega tekmovanja se je tudi tokrat udeležila ekipa Gradisa. Na fotografiji od leve proti desni: 1. Na slovesni otvoritvi. 2. Mentor zidarjev Zlatko

Koren prejema pokal za osvojeno prvo mesto. 3. Po tekmovanju na temperaturi +30°C se je prilegel počitek in kozarec osvežilne pijače

Dan gradbenikov '82

8. proizvodno-delovno tekmovanje gradbenih delavcev Slovenije

Prvi petek v juniju so slovenski gradbinci sklenili praznovanje svojega praznika 4. junij. V Mariboru se je zbralo več kot 300 delavcev iz 14 delovnih organizacij Slovenije.

Srečanje je bilo tekmovalnega značaja. Tekmovanje so pričeli na atletskem stadionu na Poljanah, kjer so izvedli športni del tekmovanja ter tekmovanje v spretnosti in znanju s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Proizvodni del tekmovanja se je letos prvič odvijal na gradbišču.

Zidarji so zidali vmesne stene v stanovanjskih blokih Nova vas II, železokrivci pa krivili in vezali armaturo, ki so jo kasneje uporabili pri gradnji. Tako se letošnje tekmovanje razlikuje od prejšnjih, ker so delavci opravljali dela, ki so tehnološko predvidena. Republiški odbor gradbenih delavcev zveze sindikatov Slovenije je organizacijo letošnjega tekmovanja zaupal mariborskemu Stavbarju, ki letos praznuje svojo 35-letnico obstoja.

Gradisovi delavci so se tudi letos udeležili tega srečanja, tokrat nekoliko bolj pripravljeni kot prejšnja leta. Uspeh ni izostal, saj so bili po prvi disciplini (splošni ljudski odpor, družbena samozaščita in požarna varnost) na tretjem mestu. Z malo več sreče bi ekipa v požarni varnosti lahko osvojila nekaj več točk, kar bi jim na koncu tekmovanja še kako prišlo prav.

Vsa pohvala gre vodji ekipe za SLO in DS, Brunu Benjetu, za vestne priprave in vsem trem tekmovalcem (Bogdan, Puškarič, Marič).

Nekoliko drugače je bilo na proizvodnem tekmovanju. Velika vročina (preko 30 stopinj celzija) je močno ovirala delavce pri delu. V delovnih oblekah in čeladah so se potili in trudili, da bi bili njihovi izdelki kar se da kvalitetni. Na lepo urejenem gradbišču Nova vas II so se pomerili med seboj zidarji, tesarji, odrarji, železokrivci in žerjavisti. Naši so se najbolje odrezali v osnovnem gradbenem poklicu — zidanju, kjer so osvojili prvo mesto (Franc Bratovšček, Silvester Puhman). Tesarji (Peter Dvoršak, Kazimir Najdenik) so zasedli šesto mesto, železokrivci (Milorad Satarič, Ivan Bratko) sedmo, odrarji (Cvijan Marović, Miloje Arsić) pa osmo mesto. Naši žerjavisti so »pristali« na devetem mestu. Če primerjamo letošnji uspeh (ekipno smo osvojili četrto mesto) s proizvodnimi tekmovanji prejšnjih let, smo lahko zadovoljni. Zadnja leta smo kar prepogosto osvajali mesta na repu tekmovalne liste. Toda samo po sebi se poraja vprašanje, ali je to tekmovanje res pravi odraz kvalitete.

Tekmovanje in trema napravita svoje. Tudi naloge, ki so znane vnaprej, po mnenju nekaterih delavcev ne dajejo pravih rezultatov. To je samo odraz trenutnih priprav na določeno temo, ne pa širše znanje, pridobljeno v šoli in praksi. Nekateri se ponovno zavzemajo za to, da bi bila naloga znana šele tik pred začetkom tekmovanja. Tako bi odpadle vse ozko usmerjene priprave na znano nalogo in bi se tako bolj približali stvarnosti na gradbišču. Žerjavistom v opravičilo naj povemo, da so tekmovali z žerjavom, kakršnega v Gradisu ne uporabljamo že vrsto let.

Kljub temu veljajo vse čestitke tako našim tekmovalcem kot vo-

djam ekip, ki so zastopali Gradis.

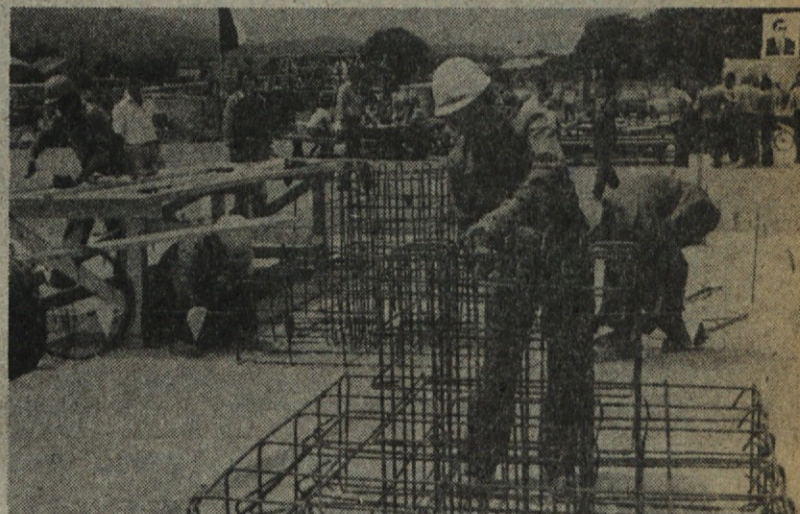
Vsi so se trudili in po svojih močeh prispevali k osvojenemu četrtemu mestu. V skupni uvrstitvi proizvodnega tekmovanja so bili najboljši tekmovalci — delavci STAVBARJA, katerim so sledile ekipe Konstruktorja, Gradbinca iz Kranja in GRADISA. Razlike v točkah med posameznimi ekipami niso bile velike, kar kaže na dokaj visoko strokovno znanje gradbenih delavcev.

Prav vsi so v tekmovalnem delu pokazali, kaj zmorejo gradbeni delavci na številnih domačih in tujih gradbiščih. Pridnih in strokovnih rok ne manjka, taka in podobna srečanja to samo potrjujejo, obenem pa zblizujejo delavce z vseh koncev naše domovine. Celotno našo ekipo je pripravljaval in vodil Alojz Zorec, ki ima veliko zaslug za uspešen nastop naših.

FRANJO ŠTROMAJER

Odrarja Cvijan Marović in Miloje Arsić sta bila osma

Železokrivca Milorad Satarič in Ivan Bratko sta zasedla sedmo mesto

Kako živimo in delamo v Iraku

V tem članku želim predstaviti slovenskim delavcem (gradbenim in ostalim) kako živimo in delamo v Iraku na P-202 D. Kje je to in kaj pomeni kratica niti ni tako pomembno. Povem naj le-to, da je to zelo obsežno gradbišče, kjer živi in dela sedaj 2000 delavcev, v kratkem jih bo pa 3000, morda še nekoliko več.

Stanujemo v novih montažnih zgradbah, ki jih je postavila in opremila Jelovica. V eni sobi stanujejo trije delavci. Vsak vhod ima tri sobe in skupne sanitarije (WC, tuš, toplo in mrzlo vodo). Skupne prostore (hodnik in sanitarije čistijo čistilci naselja, sobo si urejajo delavci sami. Vse postelje so opremljene z jogi žimnicami, posteljnino pa menjavajo 14 dnevno.

Vse sobe so klimatizirane, tako da je tudi v največji vročini v sobi prijetno hladno.

Za prehrano imamo veliko menzo, ki jo upravlja Mercator. Hrana je domača, saj jo pripravljajo domači kuharji. Na voljo imamo tudi dovolj

čaja in hladnega napitka. Hrana je dovolj kalorična.

Čistočo v menzi, kaloričnost hrane in čistočo vode redno kontrolira zdravstvena služba. Na projektu imamo dva zdravnika za splošno zdravljenje in zobozdravnika. Pri delu jim pomaga še več zdravstvenega osebja. Ob tem naj sporočim zanimiv podatek: Pri 2000 delavcih imamo dnevno samo 5 do 10 delavcev v bolniškem staležu, ki pa traja večinoma le par dni. To je izpod 1/2 procenta. Ambulanta ima tudi dva rešilna avtomobila, ki jih pa dosedaj na srečo še nismo uporabljali.

Za družabno in športno-rekreativno ter kulturno življenje je strokovno zadolženo vodstvo kluba. Klubske življenje se prične po večerji in traja do 22. ure, ko klub zapremo. Osrednji prostor v klubu je gostinski lokal, kjer točijo različne napitke pa tudi pivo (domače), v manjših količinah. V šahovski sobi je vsak večer poln. Vneti šahisti med seboj tekmujejo in modrujejo. V glasbeni sobi izmenično vadijo pevski zbor, folklor in instrumentalna

skupina. Povedati je treba, da so zares zelo dobri, kar so že večkrat dokazali na raznih prireditvah.

V televizijski sobi je kakor v kinu. Predvajajo se domači filmi in zabavni glasbeni sporedi (Video — kasete).

S časopisi je nekoliko slabše, ker jih ne moremo redno dobivati.

Vsak večer je tudi polna dvorana za namizni tenis. Delavci, ki radi igrajo nogomet in odbojko imajo urejena igrišča. Veliko igrajo in tudi tekmujejo med seboj, z drugimi projekti in z domačimi ekipami. V tekmovalnih z drugimi so naši navadno zmagovalci.

V petkih in praznikih se organizirajo izleti v različne kraje. Potovanja so zastoj, ker jih vozijo naši avtobusi. Delavci se zelo radi udeležujejo turističnih potovanj.

Na projektu je organizirano celo planinsko društvo, čeprav živimo v popolni ravnini. Zgradili so si simboličen vrh Triglava z Aljaževim stolpom (visoko skupno 3 metre). Za prvomajske praznike so se odpravili na dvodnevni izlet na sever Iraka. Osvojiti želijo 3500 metrov visok vrh. Upam, da se ne bodo preveč trudili in se raje ustavili malo nižje, kje v kaki prijetni gorski gostilni.

Samo naselje je urejeno tako kot mesto v malem. Ulice so asfaltirane in razsvetljene. Za vzdrževanje in čistočo skrbi posebna služba komunale. Ta mora zalivati in negovati tudi okrog 8000 dreves, ki smo jih nasadili. Pred mnogimi hišami se že bohotijo razkošne palme, ki smo jih morali presaditi iz gradbenega področja. Domačini pravijo, da se ne sme niti ena palma zavreči. Ta zakon tudi mi spoštujemo.

Za varovanje skrbi služba za varovanje. Ker je v naselju tudi močan promet osebnih in tovornih vozil smo uredili prometne znake. Nekateri jih neradi spoštujejo (tako kot doma), zato pa so kaznovani z denarnimi kaznimi ali disciplinskimi ukrepi. To dejavnost nam opravlja DO Varnost iz Ljubljane.

Da nebi bralec tega članka dobil vtis, da se mi tu v Iraku samo zabavamo in organiziramo kako bi čimbolje živeli, moram povedati, da delamo na gradbiščih in obratnih celodnevno. Pričnemo ob 6.30 do 12. ure. Nato je odmor do 13.30 za kosilo. Delo se ponovno prične ob 13.30 in traja do 17.30. Delovni čas traja 10 ur, po potrebi pa tudi več (betoniranje).

Dela nam dobro napredujejo in prepričani smo, da jih bomo izvršili v roku in primerne kvalitete.

Rado Sivka

Alkohol-družbeno zlo

Uživanje alkohola na delovnem mestu in v samskih domovih kaže na našo neodgovornost, pa tudi na nemoč pri preprečevanju tega družbenega zla.

Delavci, zaposleni v samskih domovih, to že dalj časa opažamo, zato smo prisiljeni ukrepati in seznaniti vse odgovorne posameznike ter samoupravne organe o stanju, ki ga lahko označimo že kot kritičnega.

Ne bi se želel spuščati v organizacijo dela posameznih TOZD ali DS, vendar menim, da se alkohol uživa že na gradbiščih ali pisarnah, za kar bi lahko iskali odgovornost pri organizaciji dela (posameznikih) ter v kontrolno-preprečevalni funkciji odgovornih, lahko tudi pri strokovnih kadrih.

Konkretno imamo v samskem domu Ob Kvedrovi S 12 v evidenci nekoliko delavcev, ki so že popolnoma ali delno zasvojeni z alkoholom.

Ne želim kritizirati socialnih delavcev, ker menim, da so pri tej problematiki že dovolj angažirani, vendar bi vprašal vse kadrovice TOZD ali DS, kako je s konkretno problematiko že storjenega. (V mislih nimam samo evidenčnega kartona.) Zavzel bi se predvsem za to, da bi bilo v okviru Gradisa organizirano predavanje o posledicah stalnega uživanja alkohola.

Že dolgo časa je v samskem domu Ob Kvedrovi S 12 prisotno namerno uničevanje imovine ter onesnaževanje bivalnih prostorov, za kar lahko iščemo vzroke v zgoraj navedeni problematiki. Opažam tudi, da so delavci, ki so v bolniškem staležu, večinoma pod vplivom alkohola.

Res je sicer tudi, da se nekateri ne želijo podrediti navodilom socialne ali zdravstvene službe; v takih primerih bi morale DO z različnimi akti preusmeriti delavce na prvo pot.

Tudi z ekonomske plati ni jasno, od kod lahko omenjeni alkoholiki jemljejo denar.

Ne bi rad nadalje razpravljal o posledicah alkoholizma, vendar pa bi si želel diskusije o tem problemu; s strani TOZD ali DS bi bilo potrebno najti skupne rešitve za preprečevanje tega družbenega zla — alkohola.

Slavko Šarič

EXPORT-IMPORT

Pri nas smo se dogovorili, da bomo poslovali s celim svetom, zato smo že kupili globus.

Družbena prehrana delavcev je v Celju dobro urejena

Družbena prehrana delavcev je poleg nastanitve ena bistvenih komponent standarda delavcev. Tega se tudi v Gradisu zavedamo, saj imamo 19 zidanih samskih domov s kapaciteto 870 sob, v katerih je 2879 ležišč. Družbeno prehrano zagotavljamo delavcem na dva načina: iz lastnih menz ali iz obratov družbene prehrane. Lastne menze in kuhinje, imajo naslednji tozdi: GE Maribor, Nizke gradnje Maribor, Ravne na Koroškem, Jesenice, Gradnje Ptuj in Kovinski obrati Maribor.

Kovinski obrati Ljubljana in SPO Ljubljana imata skupno menzo, vendar hrano vozijo iz obrata družbene prehrane, v ostalih tozdih pa so delavci v celoti odvisni od obratov družbene prehrane izven Gradisa, kar je najslabše. S pogodbami se sicer skuša vplivati na kvaliteto in ceno hrane, vendar rezultati niso vedno najboljše. Posledica tega je, da zanimanje delavcev za tak način organizirane prehrane pada in je koristnikov vedno manj. Večina delavcev ima le enega ali dva obroka na dnevno, kar škodljivo vpliva na zdravje zaposlenih. Glede prehrane delavcev je položaj še najslabši v Ljubljani, saj nimamo niti svoje kuhinje niti menze ali vsaj razdelilnice hrane v samskih domovih (čajno kuhinjo ima le en dom).

Med tozde, ki imajo prehrano delavcev dobro urejeno, sodi tudi naš tozd v Celju. Za prehrano delavcev v samskih domovih v Celju in Titovem Velenju ter na ostalih gradbiščih v Ljubljani, Hrastniku, Celju, Šentjurju, Titovem Velenju in Šoštanjju skrbi referent za prehrano, tovariš Milivoj Aleksić. Pogovarjali smo se o njegovem delu in težavah, ki jih ima pri tem. Uvodoma je povedal, da je to delo zelo zahtevno, saj smo

si ljudje v navadah glede prehrane zelo različni in ustreči vsem, ni možno nikoli, lahko pa se je potruditi, da je hrana večini delavcev všeč in da so zadovoljni z njo.

»Za vse delavce v Celju smo preskrbeli tople obroke, le-te pa imajo tudi vsi delavci na gradbiščih izven Celja. Za prevoz hrane do gradbišč imamo posebej za to prirejen kombi, vendar delavci neradi jedo tako hrano, ker med prevozom izgubi na kakovosti in aromi. Zavaljo tega se na gradbiščih izven Celja raje odločamo organizirati prehrano delavcev v obratih družbene prehrane ali gostilnah, kjer je hrana neprimerno boljše, okusnejša, bolj kakovostna in lepše servirana. Moramo tudi priznati, da je večina naših porcij za hrano poškodovanih, kar delavcem prav tamo zmanjšuje apetit. Zato bomo morali tudi mi čimprej preskrbeti sodobnejše in boljše porcije za hrano.«

Iz evidence bolnikov je razvidno, da imamo v našem tozdu nekaj diabetikov, ki so dosedaj namesto toplih obrokov prejeli bloke za prehrano, kar je njihovu zdravju škodilo. Kako je sedaj to rešeno?

»V našem tozdu, kot v večini delovnih organizacij v Celju, smo diabetikom in vsem tistim, ki so z zdravniškim potrdilom dokazali, da ne smejo jesti običajne hrane, dajali t. i. diabetične bone. Po posegu in mnenju Službe družbenega knjigovodstva v Celju smo tako prakso morali opustiti, ker ni bila v skladu z zakonom.

Problem smo rešili tako, da so vsi ti delavci sedaj dobili bone za samopostrežno restavracijo Hmezad, v kateri pripravljajo tudi diabetično hrano. Sedaj je vse v skladu s predpisi, in kar je še pomembnejše, vsem

delavcem smo omogočili zdravo in kakovostno prehrano.«

Kako je urejena prehrana delavcev, ki so iz kakršnih koli razlogov vezani na posteljo in ne morejo iz samskega doma?

»Zadnji tak primer smo imeli leta 1980, ko smo delavcu, ki ni mogel hoditi, redno dovažali vse obroke hrane. Tudi sedaj bi ravnali tako, če bi se pojavil tak primer.«

Na koncu pa nam še povejte, kako je urejena prehrana po posameznih sektorjih?

»V Ljubljani smo na začetku imeli precej težav s hrano, vendar smo stvari kar hitro uredili. Preskrbimo jo iz Obrata družbene prehrane Moste. V Hrastniku je malica organizirana v tovarni »Steklarna«, kosilo in večerja pa v restavraciji »Jelka« — Mercator, bolj znani kot Kolodvorska restavracija.

Za gradbišče v Žalcu imamo malico in kosilo organizirano pri Hmezadu v Kolodvorski restavraciji, večerja pa je v Celju saj se delavci iz Žalca vsak dan vračajo v Celje. Delavci največkrat večerjajo v mari-borski samopostrežni restavraciji ali

pa v restavraciji »Pri pošti«.

V Šentjurju na gradbišču Alposa imajo naši delavci malico skupaj z delavci Alposa, kosilo in večerjo pa po vrtnitvi v Celje v že prej omenjenih restavracijah.

Prehrana v Celju je urejena po posameznih gradbiščih, tako da se delavci na gradbišču Pianova hranijo v restavraciji »Kladivar«, na gradbišču občihe pa v restavraciji »Ojstrica«. Na vsa ostala gradbišča (Cinkarna, baza in betonarna, bolnica, Nova vas in Spodnja Hudinja) hrano vozimo.

V Šoštanjju in Titovem Velenju vozimo hrano iz »Obrata družbene prehrane REK Velenje«.

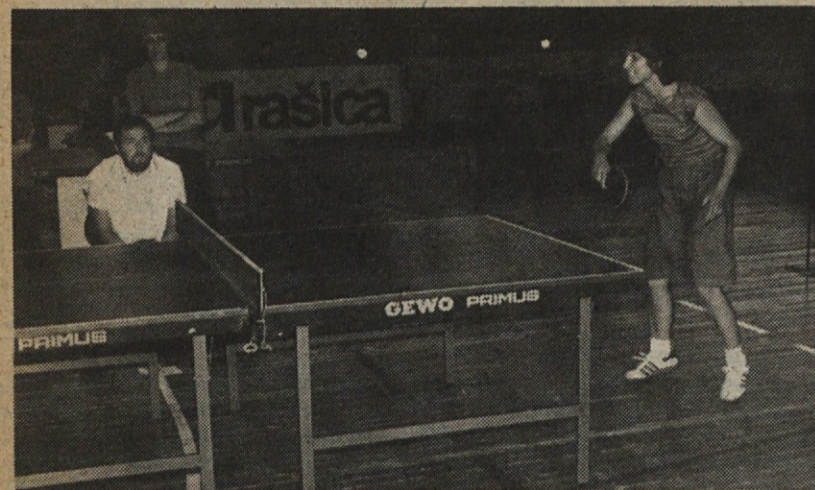
Kljub taki razdrobljenosti gradbišč se v našem tozdu trudimo, da bi večina delavcev bila s hrano zadovoljna, vendar je težava tudi v tem, da imamo večino delavcev iz drugih republik in pokrajin, ti pa se precej težko navajajo na slovensko hrano. Vse te težave skušamo premagati in upamo, da tudi v bodoče s prehrano naših delavcev ne bomo imeli večjih težav.

Zlatko Otomanček

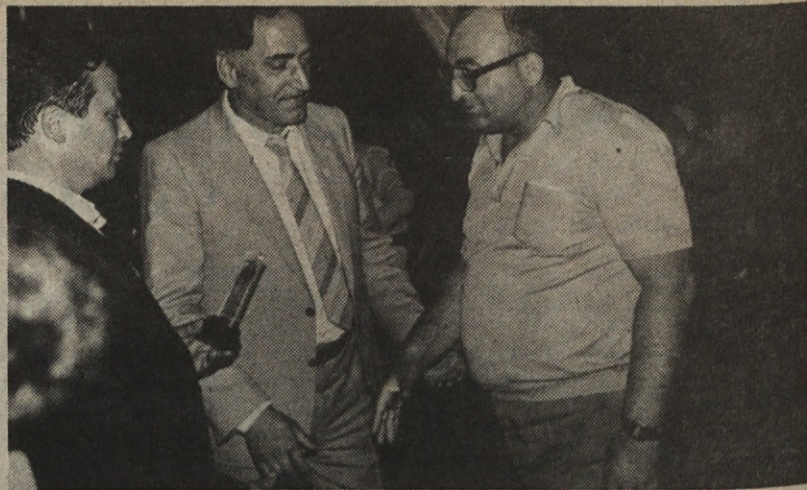

Prehrana je bila dobro urejena tudi v Ljubljani

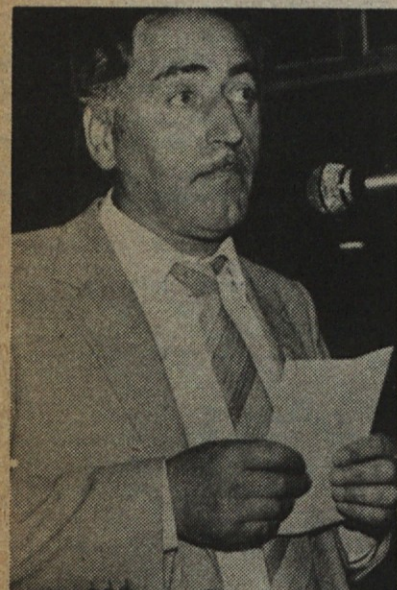
Boji v namiznem tenisu so bili zanimivi in do konca napeti

Najboljši šahist v Gradisu Zlatko Hevir je prevzel priznanje za prvo mesto, ki ga je premočno osvojila ekipa GE Maribor

XXVIII. letne športne igre Gradisa

Ponovno zmagali športniki Kovinskih obratov iz Maribora

Vlado Osolnik, direktor tozda OGP, je bil pokrovitelj letošnjih iger

Ponovno zmagali športniki Kovinskih obratov Maribora.

Letošnje gradisove športne igre so bile 12. junija na igriščih ŠD Slovan na Kodeljevem v Ljubljani. Organizatorja iger sta bila tozda Železokrivnica in OGP. Na igrah je sodelovalo 801 športnik iz vseh tozdov in delovnih skupnosti Gradisa.

Po razburljivih in fair srečanjih so bili doseženi naslednji rezultati:

KEGLJANJE — moški: 1. KO Ljubljana 522 kegljev, 2. SPO 496 kegljev, 3. Maribor 474 kegljev, 4. DSSS 465 kegljev, 5. Železokrivnica 440 kegljev, 6. LIO Šk. Loka 424 kegljev, 7. KO Maribor 417 kegljev, 8. Ljubljana 417 kegljev, 9. OGP 411 kegljev, 10. Celje 397 kegljev, 11. Nizke gradnje Maribor 397 kegljev, 12. Jesenice 391 kegljev, 13. Ravne 389 kegljev, 14. Koper 374 kegljev, 15. Ptuj 333 kegljev, 16. Ljubljana okolica 301 kegljev.

KEGLJANJE — ženske: 1. Ptuj 1341 kegljev, 2. DSSS 1293 kegljev, 3. Interna banka 1218 kegljev, 4. Maribor 1218 kegljev, 5. Koper 1190 kegljev, 6. Jesenice 1166 kegljev, 7. Nizke gradnje Maribor 1140 kegljev, 8. SPO 1105 kegljev.

STRELJANJE — moški: 1. LIO Šk. Loka 824 krogov, 2. KO Maribor 824 krogov, 3. DSSS 757 krogov, 4. Maribor 751 krogov, 5. SPO 748 krogov, 6. Ptuj 738 krogov, 7. OGP 704 krogov, 8. KO Ljubljana 614 krogov, 9. Celje 586 krogov, 10. Koper 573 krogov, 11. Projektivni biro Ljubljana 559 krogov, 12. Jesenice 535 krogov, 13. Ljubljana okolica 526 krogov, 14. Nizke gradnje Maribor 497 krogov, 15. Železokrivnica 478 krogov.

STRELJANJE — ženske: 1. LIO Šk. Loka 475 krogov, 2. Ptuj 424 krogov, 3. KO Maribor 405 krogov, 4. Maribor 400 krogov, 5. DSSS 367 krogov, 6. Koper 360 krogov, 7. In-

terna banka 350 krogov, 8. Projektivni biro Ljubljana 257 krogov, 9. Nizke gradnje Maribor 251 krogov, 10. Projektivni biro Maribor 228 krogov, 11. Jesenice 202 kroga.

NAMIZNI TENIS — moški: 1. KO Maribor, 2. Projektivni biro Maribor, 3. DSSS, 4. OGP, 5. Jesenice, 6. Koper, 7. Projektivni biro Ljubljana, 8. Nizke gradnje Maribor, 9. Maribor, 10. KO Ljubljana, 11. Celje, 12. Ljubljana okolica, 13. Interna banka, 14. Železokrivnica.

NAMIZNI TENIS — ženske: 1. Nizke gradnje Maribor, 2. Projektivni biro Ljubljana, 3. Projektivni biro Maribor, 4. KO Maribor, 5. Interna banka, 6. DSSS, 7. Maribor.

ŠAH: 1. Maribor, 2. SPO, 3. KO Maribor, 4. Ljubljana, 5. Ljubljana okolica, 6. KO Ljubljana, 7. Jesenice, 8. DSSS, 9. Nizke gradnje Maribor, 10. Koper, 11. OGP.

MALINOGOMET: 1. KO Ljubljana, 2. Celje, 3. Ljubljana okolica,

Na zaključku športnih iger, ki je bil v hotelu Lev, je bilo zelo veselo

Predstavniki ekipe iz Jesenic je prevzel priznanje za prvo mesto v odbojki

4. Maribor, 5. Ljubljana, 6. Jesenice, 7. OGP, 8. Projektivni biro Maribor, 9. Nizke gradnje Maribor, 10. KO Maribor, 11. Ravne, 12. Koper, 13. LIO Šk. Loka, 14. Projektivni biro Ljubljana, 15. Ptuj, 16. Železokrivnica, 17. SPO, 18. DSSS.

10. OGP Ljubljana	43
11. Koper	43
12. Ljubljana	40
13. Ptuj	39
14. Projektivni biro Maribor	38
15. Celje	37
16. Železokrivnica	31
17. Projektivni biro Ljubljana	28
18. Ravne	20
10. Interna banka	18

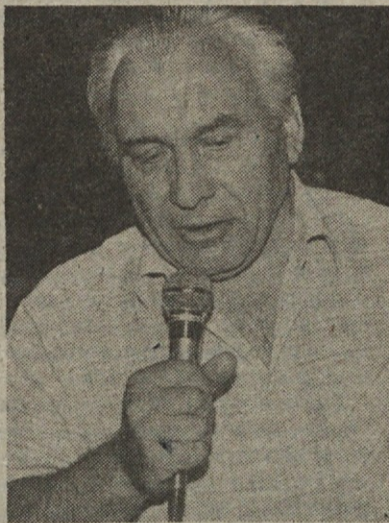
BALINANJE: 1. Železokrivnica, 2. Nizke gradnje Maribor, 3. KO Maribor, 4. Ljubljana okolica, 5. LIO Šk. Loka, 6. KO Ljubljana, 7. SPO, 8. Ljubljana, 9. Koper, 10. Ptuj, 11. DSSS, 12. Jesenice, 13. OGP, 14. Maribor.

ODBOJKA — moški: 1. Jesenice, 2. Ravne, 3. Nizke gradnje Maribor, 4. KO Maribor, 5. Maribor, 6. DSSS, 7. Ljubljana okolica, 8. Ljubljana, 9. Celje.

ODBOJKA — ženske: 1. Projektivni biro Maribor, 2. Nizke gradnje Maribor, 3. Jesenice, 4. DSSS, 5. Maribor, 6. Interna banka, 7. Celje.

EKIPNI VRSTNI RED

1. KO Maribor	87
2. GE Maribor	81
3. DSSS	71
4. Nizke gradnje Maribor	66
5. KO Ljubljana	62
6. Jesenice	58
7. LIO Šk. Loka	53
8. SPO Ljubljana	47
9. Ljubljana okolica	44

Ludvik Šnajder se je opustil od aktivnega nastopanja na športnih igrah Gradisa, saj se bo v kratkem upokojil

Štefan Kuzma je prevzel priznanje za zmagovito ekipo v kegljanju — Kovinske obrate Ljubljana

Rezultati ŠIG 82 — Gradis drugi

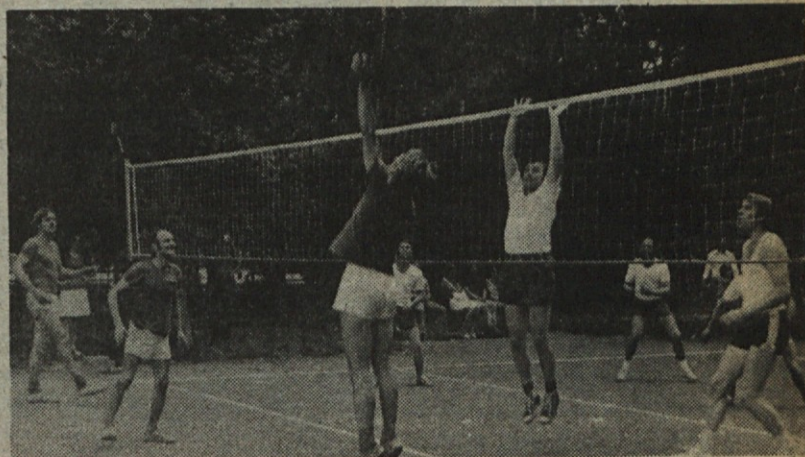
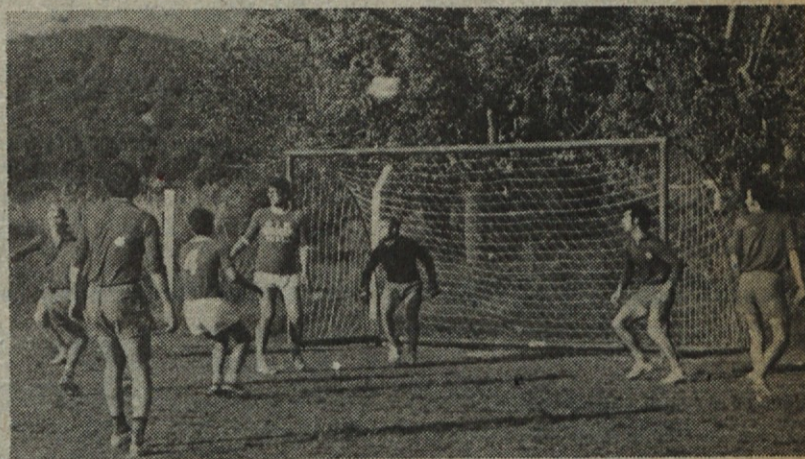
Po enoletnem premoru so se letos ponovno pomerili najboljši športniki gradbenih delovnih organizacij iz cele Slovenije. Tekmovanja so potekala maja meseca tako, da je vsako panogo organiziralo drugo gradbeno podjetje. Gradis je bil organizator tekmovanj v namiznem tenisu. Končni rezultati so bili razglašeni in pokali podeljeni na osrednji proslavi dneva gradbenikov 5. junija v Mariboru.

V skupni razvrstitvi so tako kot že vsa leta nazaj zmagali športniki Ingrada iz Celja, drugi je bil Gradis, tretji pa Pionir iz Novega mesta. Naši predstavniki so se uvrstili takole: v kegljanju so bile ženske druge, moški pa četrti, v streljanju so moški, tako kot ženske zasedli peto mesto, v namiznem tenisu sta in moška in ženska ekipa zasedla drugo mesto, balinarji in šahisti so bili tretji, odbojkarji so zasedli šesto mesto, odbojkarke pa osmo mesto, najslabše so se odrezali nogometiši, ki so v malem nogometu zasedli 28. mesto.

C. P.

Prehodni pokal konference OOZS GIP Gradis je podelil predsednik Konference tov. Brane Štrekelj, vodji ekipe KO Maribor Josipu Humeku

Tako kot lansko leto so se tudi letos veselili zmage v skupni razvrstitvi športniki Kovinskih obratov iz Maribora

Iz privrednog pregleda

Gradis — škola za svoje i potrebe drugih

Ove godine za dodatno osposobljavanje kadrova, ne računajući stipendije, uložiće se 20 miliona dinara

Gradjevinsko industrijsko preduzeće Gradis — Ljubljana spada u red najvećih radnih organizacija gradjevinarstva u zemlji. Zapošljava 7.570 radnika na gradilištima u zemlji i inostranstvu. Kadrovskom osposobljavanju je od samog nastanka radne organizacije posvećivana posebna pažnja.

Već je 1960. godine u okviru Gradisa osnovan Centar za obrazovanje radnika u kome se uz rad stiču kvalifikacije za brojne gradjevinarske struke. Može se reći da se kadrovsko pitanje obuhvatno posmatra i rešava. U ovom trenutku, na primer Gradis stipendira 220 mladih ljudi na postdiplomskim studijama, fakultetima i srednjim školama. Obrazovni centar pohađa 650 učenika, a stipendira se i 220 učenika usmernog obrazovanja koji su se opredelili za gradjevinska zanimanja.

ODAVNO VIŠE NEMA SEZONACA

Kada je reč o osposobljavanju uz rad, prema rečima Lojze Cepuša, direktora Kadrovske službe Gradisa, samo u poslednje tri godine od nekvalifikovanih ili polukvalifikovanih radnika stvoreno je 565 kvalifikovanih radnika tesarske, armiračke, zidarske i drugih struka. Trenutno se uz rad kvalifikuje 215 radnika. Posebno je značajna kvalifikacija za rad na gradjevinarskim mašinama. U Gradisu je razradjan put uz rad od nekvalifikovanog radnika do visokokvalifikovanog. Prvi stadijum je, da tako kažemo, kategorija priučnog radnika. Kvalifikacija uz rad se ne stiče preko noći. Potrebno je naime da prođe 3 — 5 godine prakse do pune kvalifikacije.

ZA KVALIFIKACIJU NAJZAINTERESOVANIJI — RADNIK

Nije zato čudno što su uz rad osposobljeni gradjevinski pravi majstori svog zanata i siguran oslovan na gradilištima. Prave se i poređenja sa školarcima koji na gradilištima dodju sa dosta teoretskog znanja ali premalo praktičnog, pa je potrebno relativno dosta vremena, dok ne ovladaju strukom. U Gradisu inače više nema sezonaca.

Čak oko 30 miliona dinara će Gradis ove godine utrošiti za dodatno osposobljavanje kadrova. Tu se ne računaju stipendije. Ta sredstva izdvajaju svi OOUR. Do sada su se, kaže Cepuš, takve investicije isplaćivale. Jer, postojao je veliki raskorak i između sistema

obrazovanja i potreba gradjevinskih radnih organizacija na području Slovenije. Sada je situacija nešto povoljnija — uvodjenjem usmernog obrazovanja, ali se ipak ne oseća u punoj meri impuls privrede. S druge strane, čini se da je premalo praktičnog rada učenika, pa će, po svemu sudeći, morati da se osposobe tek kada se zaposle.

Za školovanje uz rad je uvek postojalo veliko interesovanje samih radnika u Gradisu. Bilo je uvek više molbi od mogućnosti doškolovanja, tako da je bilo moguće praviti i selekciju i korist onih koji su se već istakli dobrim radom, sposobnostima, veštinom i znanjem.

Gradjevinarstvo Slovenije, posmatrano u celini, bilo je proteklih godina u raskoraku između mogućnosti zapošljavanja radnika sa teritorije Republike i potrebe operative koja se iz godine u godinu jačala. Mladi u Sloveniji su pokazali malo interesovanja za naporan gradjevinski posao, rad na terenu, na skelama. Isto tako, školske institucije nisu pratile potrebe gradjevinskih organizacija. Slovenački gradjevinari su, nudeći povoljnija primanja, privukli radnike iz drugih republika, uglavnom iz manje razvijenijih krajeva zemlje. Među njima je bilo veliki broj nekvalifikovanih radnika.

Sada se događa donekle suprotna pojava. Radnici iz drugih krajeva zemlje koji su stekli kvalifikacije u Gradisu odlaze iz Slovenije. U Gradisu kažu da su tako postali svejstran obrazovni centar za druge. Ta fluktuacija trenutno manje smeta zbog smanjenog obima posla u zemlji i uvođenja savremene tehnologije građenja, koja podrazumeva manji broj zaposlenih na gradilištu uz ve-

liki učinak mašina. Da je to tako potvrdjuju i namera Gradisa da više podstiče školovanje inženjerskog i tehničkog kadra, posebno za rad u inostranstvu.

SAVREMENA TEHNOLOGIJA REŠAVA I KADROVSKA PITANJA

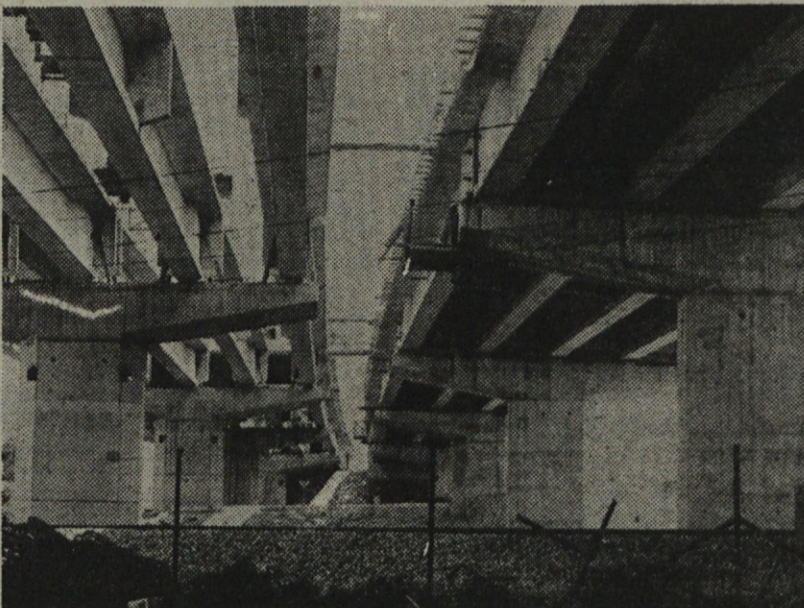
Na rad van granice zemlje i do sada su upućivani samo radnici koji su se istakli radom i poseduju odgovarajuća znanja. To je bio i stimulans radnicima da se dodatno kvalifikuju uz rad, jer su se u inostranstvu uvek postizale veće zarade.

Sticajem okolnosti u ovoj gradjevinskoj radnoj organizaciji o kojoj je reč bilo je malo slučajeva da su se više kvalifikovani radnici snalazili na poslovima i radnim zadacima koji zahtevaju manju stručnu spremu. Možda su se, u jednom periodu, događali suprotni slučajevi.

Uvodjenjem savremenije tehnologije gradjenja uslovi rada radnika u gradjevinarstvu polako se približavaju onima koje imaju radnici u industriji. I, mada ovaj proces ne ide brzo kako bi se želelo, može se reći da je sada rad u operativi znatno privlačniji nego ranijih godina.

U uslovima pune zaposlenosti gradjevinske operative, ranijih godina, bio je jako izražen nedostatak kvalifikovanog kadra. Sada je oseka investiranja. Takve oscilacije beležene su i u ranijim godinama i sasvim sigurno nisu išle na ruku vodenju kadrovske ni poslovne politike. U oskudici posla, posmatrano u celini, gradjevinske radne organizacije nisu u stanju da primanjima zadrže visokostručni kadar i to je opasnost koja se ne sme prevideti.

S. JANKOVIĆ

Mostovi

Mostovi su veoma važni objekti, koji premošćujući vodene prepreke i omogućavaju njihovo lakše savladivanje. Oni veoma mnogo doprinose kako u privrednom, tako i u odbrambenom pogledu. Zato će, verujem, biti od interesa naših čitalaca, ako u ovom prilogu nešto kažemo o zanimljivostima u vezi sa ovim objektima, o tome, koji su najviši, a koji most najniži, koji je i kakav džinovski most, itd. Evo nekoliko takih zanimljivosti...

NAJVIŠI VISEĆI MOST

Možda niste znali, da se najviši viseći most na svetu nalazi u državi Kolorado u Sjedinjenim Američkim Državama. To je most, koji premošćuje reku Arkanzas u državi Kolorado. Dužina mosta iznosi 430, a širina 6 metara, a visina iznad vode mu je 351 metar. Most je izgrađen još 1929. godine kada je stajao oko milion dolara.

DŽINOVSKI ČELIČNI MOST

Jedan od džinovskih mostova je onaj čelični most, koji premošćuje luku Sidnaja u Australiji. Most je sagrađen još 1932. godine. Za to vreme je bio pravo čudo tehnike. Most je dug 1149 metara. Zovu ga mostom koji »diše«. Zašto? Zato jer se diže i spušta! Kako? Kažu, da se od najhladnijeg dana zime do najtoplijeg dana leta most polako dignje za čitavih 35 santimetara. Podiže se samo u svom srednjem delu. Narodne zime se most za isto toliko santimetara spusti.

MOST ČOBANIJA I ŠEIHANIJA

Most u Sarajevu ima dva imena. Čobanija i Šeihanija. Most je sagrađen sredinom 16. veka. Premošćava reku Miljacku. Prema nekim podacima most je sagrađio čobanin Hasan vojvoda, pa je zato nazvan Čobanija.

Medjutim po jednom verovanju, sagrađio ga je šejk Hasan Kailija, pa se zato i zove Šeihanija.

MOST »NA ZGLOBOVE«

Kod Duisburga u Nemačkoj na terenu koji se stalno odronjava i ruši u podzemne galerije i hodnike napuštenog rudnika, sagrađen je most — kako ga zovu na »zglobove«. Most je dug 1823 metra. On je najduži most ove vrste u Evropi. Most predstavlja pravo čudo, t.j. remek delo savremenog gradjevinarstva. Zašto? Zato jer je sagrađen tako da »prati« tako da kažemo pokrete veoma nestabilnog lokaliteta. Most je tako konstruisan da mu je omogućena amplituda kretanja od 85 santimetara u oba pravca.

Za nerazvijene — 77 milijardi dinara

Ne može se više govoriti da u nas postoji nerazvijenost u klasičnom smislu imajući u vidu stepen razvoja koji je dostignut u svim republikama i pokrajinama. Ovakva konstatacija i konstatacija da su rezultati mogli da budu još bolji. Stiče se utisak, rekli su delegati, da su učinjene krupne greške u opštoj strategiji razvoja zemlje, a posebno u strategiji razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i pokrajina. Modeli koje smo primenjivali očevidno ne daju pune mogućnosti za brzi izlazak iz privredne nerazvijenosti.

Ovakve ocene valja sagledati prevashodno u svetlu činjenice da je u prethodnom petogodišnjem planskom razdoblju preko Fonda u privredno nedovoljno razvijene republike i pokrajine plasirano oko 77 milijardi dinara, što predstavlja gotovo jednu trećinu investicionog potencijala nerazvijenih republika i Kosova. U Bosnu i Hercegovinu plasirano je 23,5 milijarde, u Crnu Goru — 8,3 milijardi, u Makedoniju — 16,6 milijardi i u Kosovo — 28,5 milijardi dinara ili 80 odsto svih privrednih investicija Pokrajine. Bilo je predviđeno da se udruživanjem rada i sredstava realizuje oko 20 odsto stalnih sredstava Fonda. Od toga, po svemu sudeći, gotovo ništa nije realizovano.

Nisu to, naravno, bila sva sredstva koja su izdvojena za nerazvijene. Obzbeđeno je 40 milijardi dinara dopunskih sredstava: Bosni i Hercegovini i Kosovu po 14 milijardi, Crnoj Gori — oko 5 milijardi i Makedoniji — 6,5 milijardi dinara.

Ovome valja dodati i preko milijardu dolara kredita Međunarodne banke za obnovu i razvoj, što čini gotovo 65 odsto svih kredita koje je ova banka odobrila našoj zemlji.

Planeri su izračunali da je u proteklom petogodišnjem periodu za podsticanje bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i Kosova utrošeno oko 135 milijardi dinara ili 3,1 odsto društvenog proizvoda Jugoslavije.

Obim izvajanja potvrđuje da je ostvaren visok stepen solidarnosti, uzajamnosti i zajedništva radničke klase cele zemlje u ostvarivanju ekonomske, političke, nacionalne i kulturne ravnopravnosti naroda i narodnosti Jugoslavije. U stvari, naš sistem podsticanja razvoja nedovoljno razvijenih područja nema presedana u bilo kojoj zemlji sveta.

Nisu, naravno, izostali ni rezultati. Bosna i Hercegovina ostvarila je brži rast za 7 odsto od proseka zemlje, Crna Gora — za 4 odsto, Makedonija — za oko 12 odsto, a Kosovo — za oko 28 odsto sporiji rast od proseka zemlje. Očevidno došlo je do osetnog zaostajanja ove Pokrajine, pre svega, u koncepciji razvoja.

U tekućem petogodišnjem planu ide se na veći procenat udruživanja rada i sredstava između razvijenih i nerazvijenih republika i pokrajina. Dosadašnja iskustva nisu zadovoljavajuća, ali ima dosta nagoveštaja, pa i konkretnih primera, da se stanje u tom pogledu menja. Bilo je tu i subjektivnih slabosti, pre svega, zatvaranja u uske lokalne okvire. Pokazalo se da samo izdvajanje sred-

GLAVOBOOLJA

stava nije dovoljno za ostvarivanje ciljeva bržeg razvoja. Neophodno je razvijati razmenu tehnologije, kadrova, ići na povezivanje i korišćenje prednosti i prirodnih bogatstava.

U centru pažnje, naravno, ostaje Kosovo. Dogovor o posebnim merama za podsticanje najbržeg razvoja Kosova nalazi se pred potpisivanjem. Nikola Korac

Bolje vrednotenje proizvodnog rada — parola ili praksa

Ekonomska situacija u kojoj se nalazi naša zemlja zahteva punu mobilnost i angažovanje svih društvenih snaga za afirmaciju rada i samoupravljanja kao osnovnih preduslova za uspešno prevazilaženje ekonomskih teškoća — stoji u prvoj rečenici Poruke susreta samoupravljača »Crveni barjak«, održanog 15. i 16. februara ove godine u Kragujevcu. Već ova rečenica jasno govori o glavnim porukama ovog skupa čiji je cilj i bio da ukaže na nepravilnosti u vrednovanju proizvodnog i stvaralačkog rada i na pravce akcije u toj oblasti. Pri tom je, uprkos činjenici da je najviše saopštenja bilo iz sfere materijalnog vrednotenja proizvodnog i stvaralačkog rada, značajna pažnja posvećena ukupnom odnosu prema ovim kategorijama radnika koji se ogleda čak i u visini odlikovanja koja im se dodeljuju.

Naravno da ovakva pozicija ne odgovara doprinosu koji proizvodni i stvaralački radnici daju našem društveno-ekonomskom razvoju.

Izgleda, međutim, da se ukupno društvena klima postepeno menja, o čemu je na susretu izneto više primera. Ta klima, kao i činjenica da je vrednovanju proizvodnog i stvaralačkog rada već dosta govoreno na Trećem kongresu samoupravljača, Poruci ovogodišnjeg susreta daje više šansi da prevaziđe okvire deklaracije. Dobro je takodje što ovo pitanje u središte aktualnih zbivanja i konferencije SKJ i SSJ, koji si i glavne snage za sprovođenje akcije takvog obima u značaja.

Prvi put je u Puruku susreta uneta i obaveza da se o njenom sprovođenju izveste delegati narednog skupa što je verovatno rezultat analize koja je u toku i čiji prvi rezultati go-

vore o dosta ograničenom dometu dosadašnjih Poruka. Skup se poslednjih godina sve više pretvarao u manifestaciju, a rad u komisijama, koji bi zapravo trebalo da bude izvor iskustava udruženog rada, ostajao je gotovo nezapažen. Od toga do kakvih će se rezultata doći u analizi, zavisi i od toga da li će susreta i dalje biti svakog februara, ili će se možda prorediti na dve godine.

Čini se, međutim, da to i nije najvažnije, jer ni ovogodišnje održavanje ne bi imalo nikakvog smisla ukoliko se fizionomija susreta ne promeni. Istina već ove godine je rad u komisijama bio produžen, a broj delegata smanjen sa oko 1.000 na nešto preko 600. Primećeno je, ipak da su sale u kojima su komisije zasedale u pojedinim trenucima bile manje popunjene nego obilniji bifei, a veliki broj delegata je dre-

majući čekao da se razprava okonča. S obzirom na to da je tema bila i tekačo interesantna, očigledno se radilo o nečem drugom.

Možda je odgovor u činjenici da su prisutni novinari u pauzama susreta tek iz velike napore, uspevali da među delegatima pronadju neposredne proizvođače, a samo je jedan uspeo da pronadje i rudara. Potpuno je absurdno da i u delegaciji rudnika u Kaknju, koji je ovogodišnji dobitnik Povelje i Plakete »Crveni barjak« nije bilo ni jednog rudara, već su je sačinjavali predsednik Opštinske konferencije SK, predsednik Skupštine opštine i član Poslovnog odbora rudnika. Ili su baš oni najviše zaslužni za radne uspehe koje rudnik postiže, ili o boljem društvenom i materijalnom vrednotenju proizvodnog i stvaralačkog rada i dalje razmišljaju samo kao o lepoj paroli. V. Rešetar

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Constructa 82 — Hannover

Dodatno dinamičnost so razstavi dali tudi posebni saloni, ki jih je bilo letos kar osem, vanje pa do še številni obiskovalci z navdušenjem vključevali s svojimi prispevki, vprašanji in pripombami. Zanimivo je, da so se v pripravah na posebne salone vključila mnoga nemška zvezna združenja, ustanove in celo ministrstva.

— Osnovo za praktično predstavitev teme »Hiše, ki varčujejo z energijo« je predstavljalo 24 načrtov hiš za ceno socialno gradnjo, ki jih je predstavil Inštitut za razvoj gradbeništva iz Hannovera. Petnajst načrtov blokov in 9 načrtov družinskih hišic, ki so za izgradnjo cene, a vseeno kar se da energetsko skromni, je bilo osnova in zgled za razčiščenje mnogih dilem. Seveda načrti ne bodo ostali le na papirju, najuspešnejšo tretjino načrtov bodo še letos realizirali v Berlinu in Kaslu.

— Za temo »Dobro oblikovanje — prihranek na energiji« je nemški Svet za oblikovanje, ki vsako leto podeljuje nagrado »Gute Form«, pripravil razstavo nagrajenih izdelkov s področja ogrevanja, oken in vrat. Te nagrade podeljujejo tudi z namenom usmerjanja uporabnikov, da bi se rajše odločali za nagrajene nove izdelke, ki ustrezajo tako funkcionalno kot energetsko varčevalno, estetsko in ekonomsko.

— Nemški Atomi forum je pripravil zanimivo informacijsko razstavo na temo »Dialog z jedrsko energijo in jedrsko tehnologijo«, ki naj bi vzpodbudila objektivnejšo razpravo, ko gre za občutljivo temo jedrske energije. Razstava je prikazovala ekonomičnost jedrske energije, delovanje in razčlenitev nuklearne elektrarne, varnostne ukrepe in vplive na okolje ter pot nuklearnega goriva od uranove rude do končnega odlagališča. Kot posebno zanimivost naj omenimo da so obiskovalci na prirejenem triskem kolesu lahko sami proizvajali električni tok in merili moč trenutne lastne proizvodnje elektrike na digitalnem instrumentu, uporabljali pa so lahko tudi merilno naravo, s katero so merili jakost naravnega žarčenja v granitu, keramiki ali svoji ročni uri.

— Oblikovalci salona »Z energijo živeti — za energijo skrbeti« so si zastavili za cilj dvigniti »energetsko zavest« obiskovalcev. Naš način življenja je vedno močnejše odvisen od uporabe energije. Produktivnost, mobilnost in svetovne komunikacije — vse to je nemogoče brez energije. Ne moremo se več vrniti v dobo, ko smo se preživljali z lovom in nabiranjem hrane. Na zemlji je preveč ljudi, pa se še premalo ljudi zaveda nevarnosti sedanjega načina življenja, ko razsipno trošimo energijo, ki je na razpolago le v omejenih količinah. Zato je treba neobnovljive vire energije ohraniti in celotno porabo energije zmanjšati, nafto zamenjati z drugimi viri energije, ki so obnovljivi in ki jih lažje kontroliramo,

ter kar najhitreje zmanjšati onesnaževanje okolja kot posledico uporabe energije. Vsi uporabniki morajo zmanjšati zahteve po energiji, v to smer morajo usmeriti denar, ideje in tehnološke inovacije. V gradbeništvu je veliko možnosti za izboljšanje trenutnega stanja: od kvalitetnejše toplotne izolacije stavb do uporabe toplote iz okolja. Tudi v gradbeni operativi se da marsikje varčevati z energijo in zamenjati nafto z elektriko.

— Mednarodno združenje za naprave, namenjene športu in prostem času, je pripravilo temo »Športni objekti in oprema — nekoč in danes«, ki je obravnavala najpomembnejše današnje usmeritve in potrjevala obnovljeno antično potrebo vse večjega števila ljudi po športu, tekmovalstvu in rekreaciji.

— Zvezni inštitut za športno znanost je s temo »Naprave za invalide, namenjene športu in prostem času« opozoril na problem, da danes okolje urejemo predvsem za fizično in mentalno zdrave ljudi, pozabljamo pa na tiste, ki to niso. Načrtovalcem in arhitektom je ponudil ideje in pripomočke za odločanje, kako pomagati tudi tem ljudem, da bi se lahko polneje vključili v naš svet.

— Zveza nemških arhitektov in zvezno ministrstvo za gospodarstvo sta s temo »Planiranje z vključevanjem parametrov narave, umetnosti in tehnologije« opozorila na občutljiv problem mestnih naselij. Mesta bo še naprej, kljub pogostim trditvam o njihovem umiranju, večina ljudi izbirala za svoj življenjski prostor.

Z rastočimi stroški energije je že skoraj predraga ideja o vsakodnevni vožnji od mesta bivanja na deželi v nepokvarjenem zelenilu narave do delovnega prostora v mestu in nazaj, poleg tega pa kaže tak način življenja tudi poguben vpliv na okolje.

Po drugi strani pa se da z energetsko in oblikovano dobro zasnovano strnjeno blokovno gradnjo oblikovati mesto tako, da predstavlja prijetno obliko bivanja za ljudi. Pri tem je treba zagotoviti zdravo okolje, pa tudi človekovo težnjo po lepem, umetniškem.

Razkorak med zahtevami in pričakovanji prebivalcev obstoječih mestnih naselij in pogosto mnogo skromnejšo politično in ekonomsko realnostjo pa je treba premostiti z majhnimi koraki in ne s korenitimi preobrat, ker so predragi, predvsem pa z mnogo izrazitejšo aktivno pomočjo meščanov samih in z njihovo vključitvijo v načrtovanje razvoja svojega mesta, torej z nekakšno emancipacijo prebivalcev mest in vse manjšo odvisnostjo od mestnih oblasti. Zlasti v trenutku zniževanja razpoložljivih sredstev in zaostrovanja socialnih napetosti je potreba po sodelovanju še močnejša. Tako je še koristneje uporabiti in izrabiti znanje ter dobro voljo

vsakega posameznika.

— Zvezno združenje za obnovo starih stavb je pod pokroviteljstvom Ministrstva za regionalno planiranje, gradnjo in urbanistični razvoj v okviru teme »Vse o obnovi starih stavb« prikazalo celo paleto možnosti manjših in večjih ukrepov. Pomembne površine v starih stavbah (hodniki, podstrešja, prizidki) funkcionalno niso izkoriščene, pa se da poceni mnogo pridobiti. Vлага pogosto predstavlja velik problem. Z nasveti in brošurami so svetovalci predlagali možne rešitve. Hišne instalacije (vodovod, elektrika in ogrevanje) največkrat tudi ne ustrezajo več današnji stopnji tehnike. Mnogo se da še storiti, da se olajša življenje v stari stavbi. Tudi toplotno izolacijo stavbe je možno izboljšati, začenši od tesnenja oken in vrat preko dodatne izolacije celih zidov vse do uvedbe preskrbe z alternativnimi viri energije.

Razstavo Constructa '82 so spremljali tudi razni kongresi in srečanja. Najmnožičnejši je bil nemški »Dan arhitektov« s 60.000 arhitekti in predsednikom prof. Carlstonsom kot gostom.

Če omenimo še strokovno srečanje o industrijski gradnji, srečanje »Projektivni biro in računalnik« in srečanje o požarni varnosti, mislim, da sem kar dovolj obširno prikazal dnevni utrip na sejmišču.

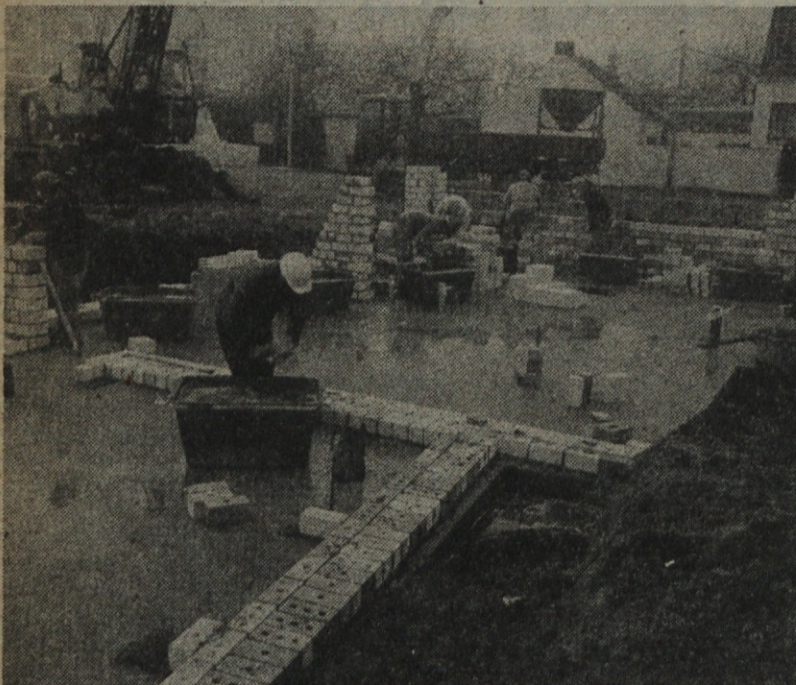
Kljub taki širini dogajanja pa je bila organizacija vsemu kos. Dve tramvajski liniji, direktni avtobusi z letališča, taksiji in 50.000 parkirnih mest je preprečilo prometne zagate. Za lažjo orientacijo obiskovalcev na sejmišču je deloval elektronski informacijski sistem. Osemnajst terminalov računalnika je dajalo brezplačne informacije o izdelkih, firmah in razstavnih mestih — angleščini, nemščini in francoščini. Za tiste, ki težko hodijo, je bilo namenjenih 10 avtobusov, ki so obiskovalce brezplačno prevažali na območju razstavišča. Organizatorji so usposobili sedemnajst restavracij, pošto, tiskovni center, 4 banke, lekarno, zdravstveno in gasilsko službo, policijsko postajo, prevajalsko službo, fotokopirnice, celo vrsto trgovin in še marsikaj.

Naj bo dovolj naštevavanja. Kot rečeno, sejem je za nami, na nas pa je, da pridobljeno znanje in nove ideje pridom uporabimo tudi v Gradisu.

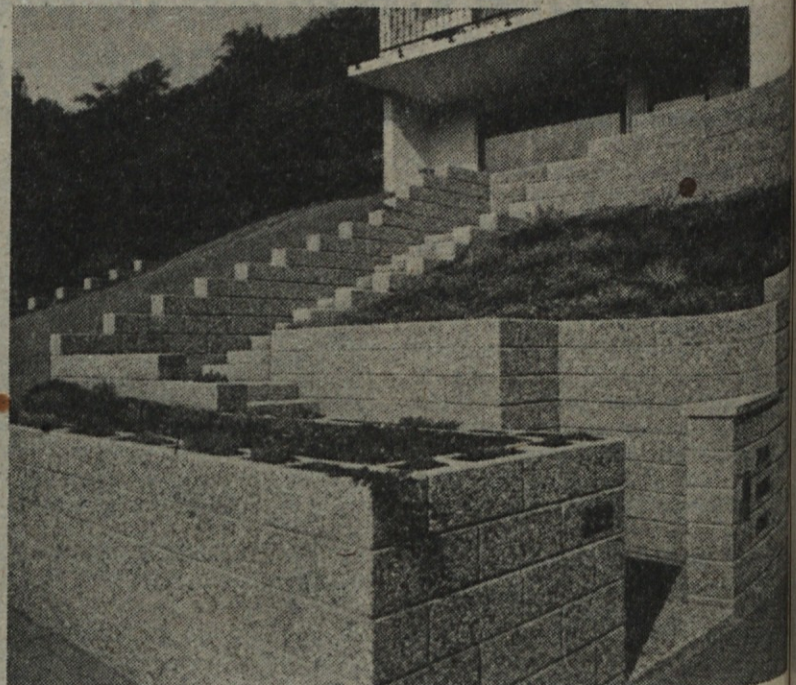
Ob koncu se moram iskreno zahvaliti Gradisovemu Centru za izobraževanje, ki nam je omogočil, da smo sodelovali telesa velikega srečanja gradbenikov vsega sveta.

Naj zaključim s citatom iz uradnega biltena razstave »Gradnja gradov v oblakih je zastoj, zelo drago pa je njihovo rušenje« ter z upanjem, da se bomo čez tri leta zopet srečali na naslednji Constructi.

ANDREJ PETELJ

Zidanje z gotovo malto, ki je uporabna 36 ur

Dekorativen betonski votlaci, pri katerih je stranska površina iz prancega betona

Preprečiti veliko materialno škodo in zmanjšati število žrtev

Letos bomo v Sloveniji izvedli akcijo »Nič nas ne sme presenetiti« — NNNP že tretjič zapored. Samozaščitne in obrambne akcije, ki naj s politično mobilizacijo ljudi krepijo zavest, pripravljenost in sposobnost članov družbe za uresničevanje pravic in dolžnosti na tem pomembnem področju, so v preteklih letih veliko prispevale k podružbljanju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Tokrat bo večji del samozaščitnih priprav namenjen usposabljanju in osveščanju delavcev in drugih občanov na področju prometa, požarne varnosti ter organiziranja narodne in civilne zaščite. Preprečevanje iz leta v leto naraščajoče materialne škode, nastale zaradi požarov, avtomobilskih in drugih nesreč pri delu ter naravnih nesreč, uspešnejše odpravljanje posledic nesreč, zmanjšanje števila človeških žrtev so samo neposredni cilji letošnje akcije. Spodbujanje k varnostni kulturi, pripravljenost spoštovati predpise, pravila in varnostne ukrepe oziroma zaostrovanje odgovornosti zaradi neupoštevanja pravil pa so dolgoročnejši cilji akcije, ki bo trajala vse leto.

Strokovni nosilci akcije za posamezna področja so sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, skupnosti protipožarnega varstva, inšpektorati, milica, štabi civilne zaščite in upravni organi za SLO. Politično pa akcijo vodi in povezuje socialistična zveza oziroma njeni koordinacijski odbori v občinah, ki so morali svoje načrte za akcijo izdelati do konca februarja.

Tudi organizacije zveze sindikatov se bodo aktivno vključevale v vse priprave. Tako se bodo zavzemale za krepitev samozaščite v or-

ganizacijah združenega dela, za boljšo organiziranost in kadrovske krepitve narodne in civilne zaščite ter za boljše varovanje in zaščito premoženja in upoštevanje predpisov s področja požarne in prometne varnosti.

Ocene požarne in prometne ogroženosti v OZD so še redke, kjer pa jih imajo, zaposleni o njih premalo vedo. Zato bodo organizacije zveze sindikatov dosledneje zahtevale, da take ocene sprejmejo povsod in o njih obvestijo delavce. V to pa naj se vključijo tudi glasila in bilteni oziroma službe za obveščanje v OZD s spodbujanjem, poročanjem o aktivnostih v svojem okolju in ne nazadnje s posredovanjem podatkov in informacij, ki bodo prispevale tudi k večji usposobljenosti delavcev za hitro in učinkovito ukrepanje v primeru nesreč, požarov itd.

Neposredni nosilci nalog v OZD so delavski sveti in drugi organi upravljanja. Ti morajo s pomočjo strokovnih organov in služb izdelati ali izpopolniti ocene požarne ogroženosti in načrte požarnega varstva. Samoupravni organi bodo sodelovali tudi pri organizacijski krepitvi narodne zaščite in pri ustanavljanju splošnih in posebnih enot civilne zaščite, kjer teh še nimajo. Oceniti bodo morali tudi možnosti za nastanek nesreč ter možne posledice teh nesreč in o tem obvestiti zaposlene.

Akcija bo potekala tudi na drugih področjih in ne samo v TOZD, oziroma OZD, ampak tudi v krajevnih skupnostih in stanovanjskih zgradbah. V drugi polovici leta bo dosegla svoj »višek«, ko bodo v vseh okoljih ocenili doseženo in zgoščeno prikazali celotno aktivnost.

M. KEK

Andreju Horvatu v slovo

V torek, 1. 6. 1982, smo se člani kolektiva zbrali na ljubljanskih Žalah, da bi se poslovili od našega Andreja.

Nemo smo stali in iz oči nam je bilo razbrati, da še ne moremo dojeti resnice preteklega tedna. Še v sredo smo bili skupaj na delu.

Če bi človek verjel v usodo, potem bi dejal, da se je z Andrejem poigrala. Namreč 29. oktobra bi bil že 20 let član našega kolektiva, drugo leto pa bi slavil svoj 50. rojstni dan. Vse to se mu ni uresničilo.

V Kovinskih obratih je delal v traktorski delavnici, kjer je popravljajl stroje težke mehanizaci-

je. Marsikateri upravljaec težke mehanizacije iz TOZD SPO ni mogel verjeti, da razobešana črna zastava visi za Andreja.

Kot član Zveze komunistov je aktivno sodeloval v organih samoupravljanja na nivoju temeljne organizacije in občine, kjer je zastopal naša mnenja in stališča.

Tako smo ostali brez delavca, ki je soustvarjal in gradil naš boljši jutri — našo novo tovarno, čez prag katere ne bo stopil.

Andrej — ohranili te bomo v lepem spominu.

Sodelavci
TOZD KO Ljubljana

In memoriam

Jože Pukšič

Tudi sončen dan je lahko mračen. Mračen, kot pust jesenski dan, ko nenadoma izveš, da je umrl človek, sodelavec, ki je še pred kratkim dolga leta prihajal dan za dnem v Gradis. Poln življenjske moči je JOŽE PUKŠIČ šele pred kratkim odšel v pokoj. Toda tudi potem se je še vedno, če je le utegnil, vsaj za hip oglašil pri svojih sodelavcih. Tih in skromen, v svojih odločitvah pa preudaren — takšen je bil in takšen bo ostal v spominu vseh, ki so ga poznali. Kot mnogim drugim, tudi njemu življenje ni prizanašalo, toda tega ni nikdar pokazal. Še danes odmeva njegov vsakodneveni jutranji pozdrav: **DOBRO JUTRO, ZLATO JUTRO.** Jutro, ki se ga je vedno znova veselil. Toda usoda je hotela drugače...

Viktor Pernat

Vsi, ki smo ga poznali, smo na tihem upali, da bo premagal zahrbtno bolezen, zaradi katere je moral predčasno v pokoj. Toda zgodilo se je drugače.

Tesno nam je bilo pri srcu, ko smo zvedeli, da Viktorja ni več med nami. Mnogo let je bil v Gradisu, mnogo let naš sodelavec, zato spomin nanj ne bo zbledel.

Kot dolgoletni družbeno politični delavec je veliko svojega prostega časa posvetil delu v sindikatu in drugih organizacijah.

Toda življenje ne prizanaša. Tudi Viktorju ne. Ostal bo v naših srcih kot marljiv, pošten in plemenit tovariš-sodelavec.

SODELAVCI

Zahvala

Zahvaljujem se osnovni organizaciji sindikata skupnih služb za izkazano pomoč in žalne besede ob smrti moje mame.

Istočasno še posebna zahvala tov. Curku in vsem, ki ste mi pomagali v teh težkih trenutkih.

Marija Leskovar

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta

Andreja Horvata

se iskreno zahvaljujemo njegovim sodelavcem, celotnemu kolektivu Gradisa za vso pomoč, izrečena sožalja, finančno pomoč, spremstvo na njegovi zadnji poti in podarjeno cvetje. Posebna zahvala govorniku za poslovilne besede na njegovi zadnji poti in spremstvo.

Žena Marija v imenu vsega sorodstva.

Letošnje akcije NNNP bodo že tretje leto

Anton Kačar — 50 letnik

Nismo si mogli kaj, da tvojega 50. rojstnega dne ne proslavimo bolj na široko. Vzrok?! Preprost. Sam dobro veš, da te že nekaj časa pogrešamo v naši sredini, saj te tvoja bolezen nenehno odteguje od obratov. Prav zadovoljni smo, da si se toliko okrepil in nas prišel pogledat ob svojem prazniku.

V obrate si prišel že leta 1947 kot mlad neizkušen fant. Izučil si se za strojnega ključavničarja. S svojim humanim odnosom do sotovarišev si bil pri svojem delu vedno vzor dobrega delavca. Razmere so nanesele, da si pričel delati kot skladiščnik. Za tvoja prizadevanja in uspehe si leta 1980 prejel red dela s srebrnim vencem.

Tvoja aktivnost se kaže tudi v gasilski brigadi, kjer so ti zaupane naloge poveljnika v DO in na terenu.

S temi besedami smo se na

kratko spomnili tvoje življenjske poti in če smo kaj izpustili, nam ne zameri, saj veš, da čas beži in pri tem človek kaj pozabi. Važno pa je, da se ne pozabi na človeka — tovariša.

Dragi Tone, vsi ti iz srca želimo še mnogo let, predvsem pa zdravlja.

ANDREJA PUC

Dragi Gradisovci in sodelavci!

Ko se poslavljam od Gradisa in stopam v zasluženi pokoj, izrekam sledeče:

Hvala vsem, ki so mi kakorkoli z nasveti pripomogli k strokovnemu napredku.

Hvala vsem za kakršnokoli službeno sodelovanje.

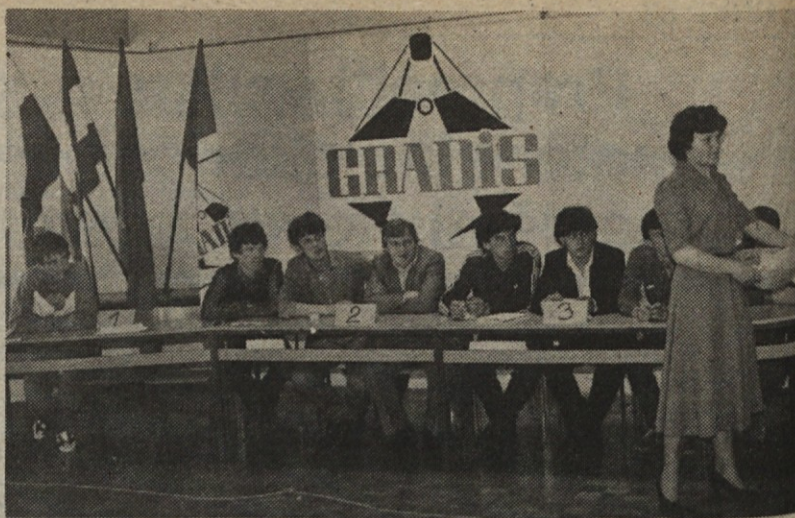
Doživel sem dosti veselih in tudi žalostnih trenutkov — tudi to sem sprejel in prenesel — kako, si pa lahko sami mislite.

Če sem kateremu kaj žalega storil, naj mi odpusti.

Želim in predlagam vsem, da mea seboj delate zavestno, s srčno kulturo, ponosom in nasveti, ne pa v kakršnikoli zahrbtnosti drug do drugega. Dogovarjajte in pomagajte si med seboj, ter glejte na podjetje, ker vam daje delo in za služek.

Ta odhod primerjam z odhodom pred 7 leti, ko sem šel v bolnišnico, pa nisem vedel, če se bom vrnil na delovno mesto, s to razliko, da bo sedaj delovno mesto ostalo, samo mene na to mesto ne bo več.

IVAN PERGAR

Udeležba je bila letos večja, saj je nastopilo 11 ekip

Mladinski kviz znanja v Celju

LETOS SO ZMAGALI MLADINCI KO MARIBOR

Letošnji kviz znanja je bil, tako kot lansko leto, v Celju, saj so lani mladinci iz GE Celje dosegli največje število točk in tako postali organizatorji letošnjega kviza.

15. 5. 1982 se je v Samskem domu na Hudinji zbralo 11 ekip, med njimi tudi ekipa V. P. 4680, ki nadaljuje revolucionarne tradicije 1. Inženirske brigade VII. korpusa NOV Jugoslavije in nad katero ima Gradis pokroviteljstvo. Odgovarjali smo na vprašanja s treh področij in sicer: Tito-revolucija-mir, Gradis skozi 37 let razvoja in Samoupravni sporazum o združitvi v GIP Gradis.

Kviz je povezoval tov. Jože Grobler iz GE Maribor, ki je s šaljivimi domislicami odganjal tremo marsikateremu tekmovalcu.

Dosti neodgovorno in neresno je bilo obnašanje nekaterih mladincev, ki so svoje tovariše na samem tekmovanju pustili na cedilu, tako da je

bilo nekaj ekip nepopolnih. To se je nekaterim tudi poznalo pri končnem vrstnem redu, ki je bil takšen:

1. KO Maribor
2. V. P. 4680
3. DSSS
4. GE Maribor,
5. Celje — usmerjeno izobraževanje
6. Železokrivnica
7. LIO Škofja Loka
8. Ljubljana-okolica
9. DOŽ
10. GE Celje
11. Koper.

Prve tri uvrščene ekipe so dobile lepe knjižne nagrade o Titu, ostale ekipe pa priznanja za sodelovanje.

Srečanje je bilo zaključeno s kulturnim programom, ki so ga pripravili učenci iz Ljubljane. Upamo, da bodo drugo leto, ko se zopet srečamo v Kovinskih obratih Maribor, zastopane ekipe mladih iz vseh tozdov.

Ljiljana Mesarič

Letos so prvič na našem kvizu znanja nastopili tudi vojaki V.P. 4680 iz Celja in zasedli drugo mesto

Čprav sta za Kovinske obrate Maribor nastopala le dva mladince Marjan Kutnjak in Franci Ostrožkov sta vseeno zmagala

3. seja koordinacijskega sveta OO ZSMS je bila v Ptuj

3. seja KS OO ZSMS GIP Gradis je bila 11. maja v tozdu GE Gradnje Ptuj. Razen mladincev, t. j. predsednikov OO ZSMS posameznih tozdov, je bil prisoten od vabljenih tudi tov. Valter Masten, sekretar konference OOZS GIP Gradis in tov. Petek, tehnični pomočnik v tozdu Gradnje Ptuj. Spregovoril je o ustanovitvi tozda leta 1949, o njegovem razvoju in priključitvi h Gradisu leta 1975. Med drugim je povedal, da ptujski tozd zaposluje 260 delavcev, kar je nekoliko manj kot vsa prejšnja leta, ko se je število zaposlenih gibalo okrog 290. Tozd ima veliko vlogo na svojem območju, saj so njegovi delavci zgradili veliko industrijskih objektov v Ptuj in vedno čino stanovanj. Tako predstavlja stanovanjska gradnja 45 % angažiranosti tozda, industrijska gradnja 30 %, ostalo pa stavbno pohištvo in vzdrževanje. Tovariš Petek je tudi odgovarjal na prenekatera vprašanja mladincev.

O aktivnostih mladih v ptujskem tozdu je govoril tov. Evgen Požgaj. Povedal je, da je bila njihova mladinska organizacija ustanovljena

leta 1977 na pobudo občinske konference ZSMS Ptuj in OO ZK tozdu Gradnje Ptuj. Majhno število mladincev je pripravljeno sodelovati v mladinski organizaciji predvsem zaradi tega, ker je položaj večine delavcev ptujskega tozda, s tem pa tudi mladine, specifičen. Gre za polproletariat, saj velika večina delavcev takoj po delu nadaljuje z delom na kmetiji. Ostali pa se pod vplivom starejših sodelavcev, raje odločajo za popoldansko delo. Nekoliko več aktivnosti kažejo le mladinci, ki delajo v mizarskem obratu.

Predsednik KS OO ZSMS GIP Gradis, tov. Cveto Pavlin, nas je seznanil s pripravami na kviz znanja v Celju in s srečanjem BVGP v Arandjelovcu. Hkrati nas je tov. Valter Masten obvestil, da bo 9. in 10. junija v našem počitniškem domu v Ankaranu seminar za predsednike družbenopolitičnih organizacij, ki naj bi se ga polnoštevilčno udeležili.

Na koncu smo se dogovorili, da bo naslednji sestanek KS OO ZSMS v tozdu OGP ali Železokrivnici sredi tega meseca.

Ljiljana Mesarič

Akcija mladih v Sladkem vrhu

Mladinci mariborske Gradbene enote so letošnjo leto resno zastavili program dela, ter večji del tega programa tudi uresničili. Če smo na začetku leta izrazili bojazen, ali ni to le začetna zaletavost, lahko sedaj zapišemo, da je bila bojazen odveč. Res je, da to delovno sliko daje le nekaj posameznikov. Še vedno je namreč preveč mladincev, ki niso dovolj aktivni.

To je bilo še posebno vidno pri letošnji delovni akciji, ki so jo organizirali mariborski mladinci

Sonja Gomboc: »Še se bom udeleževala akcij!«

v Sladkem vrhu. Čeprav se je akcije udeležilo veliko naših mladincev, nikakor ne smemo mimo tistih, ki jih na akciji ni bilo. Predvsem mladinci iz strokovnih služb v prihodnje ne bi smeli izostajati.

Delovne akcije so se poleg mladincev Gradbene enote udeležili še mladi iz tovarne Sladkogorska ter krajevne skupnosti Sladki vrh. Na gradisovem gradbišču stanovanjskega bloka so opravljali različna dela: polaganje travniških plošč, čiščenje keramičnih ploščic, obrizg fasadnih sten ter razna zemeljska dela.

Vrednost opravljenega dela znaša preko 93 tisoč dinarjev. Ob izdatni pomoči nekaterih mladincev-briga dirjev je celotno akcijo organiziral in vodil Pavel Kos. Sodelovalo je preko devetdeset mladih, kar za prvo tovrstno akcijo niti ni tako malo. Mladi v Mariboru so pokazali, da se da z dobro organizacijo narediti marsikaj. Vedo, da so na pravi poti. To je razbrati tudi iz zapisnikov predsedstva osnovne organizacije, katere predsednik je Ferid Muminović.

Bilo je leta...

Letos smo se že osemindvajsetič sestali na Gradisovih letnih športnih igrah. Preko osemsto tekmovalcev, delavcev Gradisa, se je pomerilo v različnih panogah. Prav v tem času mi je prišla v roke orumenela fotografija izpred skoraj tridesetih let, na kateri so delavci Gradisa verjetno na prvem srečanju športnikov. Na hrbtni strani slike so s svinčnikom napisani podatki: Šoštanj, 53. leto, ŠPORTNI DAN GRADISA. Čeprav je od tega že skoraj trideset let, se verjetno še kdo spominja, kako je nastala ta fotografija, ali pa morebiti kakšnega drugega podatka, ki bi dopolnil sliko. Veseli bomo vsakega sporočila, ki bi pomagalo razjasniti nastanek fotografije oziroma prepoznati delavce.

Nova zgradba Vojno medicinske akademije v Beogradu

Po projektu polkovnika Josipa Ošolnika in arhitekta Slobodana Nikolića, je v Beogradu, na Banjici zgrajena nova 12-nadstropna zgradba Vojno medicinske akademije (VMA). Nova VMA stoji na 20 hektarjih zemlje in ima 170.000 kvadratnih metrov koristne površine s nekaj več kot 5.000 prostorov.

Bolnikom je namenjeno 1.150 postelj z vsemi potrebnimi službami za sodobno medicinsko zdravljenje. V sestavi VMA je tudi poliklinika s 50 ordinacijami specializiranih za več kot 30 ožjih medicinskih vej.

Dnevna zmogljivost poliklinike je 1.500 bolnikov. O velikosti Vojno medicinske akademije v Beogradu govori tudi podatek, da ima ta reprezentativna zdravstvena ustanova hodnike v skupni dolžini 16 kilometrov. Projektiranje VMA je trajalo tri leta, gradnja pa šest let, kar je za tako velik objekt relativno kratek rok. VMA je zgradilo gradbeno podjetje »Ratko Mitrović« iz Beograda ob pomoči 48 delovnih organizacij, od tega 20 iz tujine.

Iz srečanja mladih BVGP — od leve proti desni: 1. Našo ekipo so na kvizu znanja zastopali Lili Mesarič, Marinka Arko in Milenko Nikić. 2. Pred spomenikom neznanemu junaku na Avali pri Beogradu. 3. Na zaključku v novi

beograjski Skadarliji so nastopali tudi pesniki, med katerimi vsekakor najbolj izstopa Aco Sekulić, eden največjih srbskih pesnikov današnje dobe

14. srečanje mladih BVGP Jugoslavije

Utrjujemo bratstvo in enotnost

Mesec maj — mladost, življenje in srečanje mladih po vsej naši domovini. Eno takih je tudi srečanje mladih bivših vojno gradbenih podjetij Jugoslavije, mladine, ki je pobratena s podpisom listine na 13. srečanju na Bledu, ki smo ga organizirali mladinci Gradisa.

Tokrat smo se zbrali v Beogradu oziroma v Arandjelovcu na 14. srečanju, ki je bilo od 21. do 23. maja. Srečanje so organizirala tri gradbenja podjetja iz Beograda: Ratko Mitrović, Napred in Centroprojekt. Srečali smo se mladi iz podjetij, ki so prva začela z obnovo in izgradnjo porušene domovine.

Več kot 200 mladih si je seglo v roke. Tu se je našlo nekaj starih znancev, ki so se poznali že s prejšnjih srečanj, med njimi pa so bili tudi novi, mlajši aktivni mladinci in mladinke, ki so si s svojo aktivnostjo zaslužili udeležbo na takem srečanju.

Iz Gradisa se je srečanja mladih BVGP udeležilo 17 mladincev iz tistih OO USMS, ki so aktivne in so mladince za srečanje tudi prijavile. Poleg teh so na srečanju sodelovali tudi predsednik konference OZS, tov. Brane Štrekelj, predsednik koordinacije OZK, tov. Alojz Hraščanec in pomočnik direktorja za splošne in kadrovske zadeve tozda GE Maribor, tov. Jože Grobler.

Program letošnjih srečanj mladih BVGP Jugoslavije je bil tako kot vsa pretekla leta sestavljen iz treh delov — tematske konference, kviza znanja in športnih srečanj.

Tematska konferenca je bila letos posvečena uresničevanju zakona o združenem delu družbeno ekonomskemu položaju mladih in problematiki organiziranosti v gradbeništvu. Konferenca letos ni imela takega pomena in take teže kot lansko leto, ko smo bili organizatorji mladinci Gradisa in smo vsem udeležencem poslali gradivo za tematsko konferenco mesec dni pred srečanjem. To smo organizirali tako, da je delo potekalo najprej v treh komisijah, potem pa še na plenarni seji, kjer so bili podani zaključki in stališča posameznih komisij. Prav to pa je bila letos največja pomanjkljivost tematske konference. Ker ni bilo gradiva, ki bi služilo kot izhodišče za razpravo, se je tematska konferenca zaključila dokaj klavrno. Razpravljali so bili maloštevilni, udeležba slaba in razprave preveč splošne. Zato smo mladinci Gradisa predlagali, da se v bodoče tematske konference, ki ne bodo strokovno in kakovostno pripravljene, črta iz programa srečanja. S tem bi se srečanja skrajšala za en dan, zmanjšali pa bi se tudi stroški za udeležbo na BVGP, ki niso majhni, saj predstav-

ljajo večino finančnega plana KS OO ZSMS Gradisa.

V kvizu znanja so mladi odgovarjali na vprašanja iz treh področij: Beograd skozi stoletja, Samouprav-

Mladost BVGP

Ponovo smo u mjesecu mladosti, kad sve cvjeta i miriše kad smo srečni i puni radosti.

Na stotine susreta mladosti a jedan od takvih je naš susret mladih bivših vojno gradjevin-skih preduzeća.

14. brojimo po redu, a svaki nam znači bratstvo i jedinstvo sreću, ljubav i novu pobjedu.

Svi smo zbratimljeni i braća nas srečno dočekaše v Beogradu — gradu domaćina sprovedoše u lijepo mjesto, u Arandjelovac u srcu Šumadije.

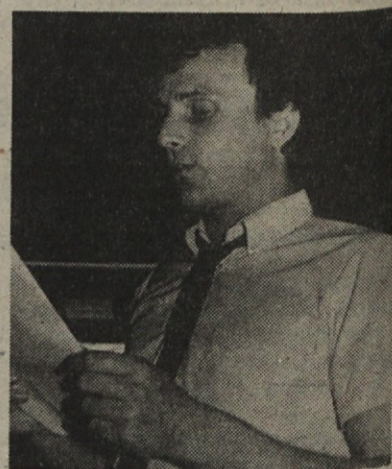
Stisak bratskih ruku, sjećanja na prošle susrete, a zatim konferencija, kviz znanja i sportska takmičenja bila su u duhu bratstva, sreće i poštenja.

Ako je i propusta bilo ne trebaju da nas muče za budućnosti oni će nas mnogo čemu da nauče.

Kad je došlo bratsko veče mladost se je razigrala ta velika sreća naša i pjesmom se ispjevala.

A na kraju obilazak Beograda i najmilije kuće cvijeća ta želja nam bijaše u srcima kao mnogim-ponajveća.

Rastanak svaki teško pada pa i ovaj kad rasti se mora kad se ruke stežu sa puno ljubavi i jedinstvo kao čelik kali a takav smo zavjet sebi pa i Titu dali.
M. NIKIĆ

Srečanje mladih BVGP Jugoslavije je odprl predsednik koordinacijskega odbora BVGP Petko Jevtić iz GRO »Ratko Mitrović« Beograd

ljanje v temeljnih organizacijah in Gradbeništvu. Tekmovanje je pokazalo, da so se vsi nastopajoči dobro pripravili, saj je več ekip imelo enako število točk.

Ves čas so potekala tudi športna tekmovanja in sicer: v malem nogometu, namiznem tenisu, streljanju za mladinke, šahu in vlečenju vrvi. V malem nogometu so naši mladinci izgubili že prvo srečanje z Monterjem iz Zagreba s 6:5. Šahisti so se uvrstili v finale in izgubili s šahisti GRO Napred iz Beograda s 3:1. Naše strelke že vrsto let zmagojejo na srečanjih BVGP. Tako je bilo tudi letos, saj so drugouvrščeno ekipo premagale za 66 krogov. Igralci namiznega tenisa so se uvrstili v polfinale, kjer so izgubili s končnimi zmagovalci, mladinci Centroprojekta iz Beograda.

V nedeljo zjutraj, 23. maja, smo odpotovali v Beograd, kjer smo obiskali Hišo cvetja na Dedinju in si ogledali spomenik neznanemu junaku na Avali.

Na zaključnem kosilu v Skadarliji so bila podeljena priznanja za sodelovanje. Nešteto krat sta bili zapeti pesmi »Jugoslavija« in »Druže Tito mi ti se kunemo«, tako tudi ob slovesu, ko smo se pozdravili s trikratnim mladinskim Z-D-R-A-V-O in si zaželeli ponovnega snidenja čez leto dni na 15. srečanju mladih BVGP Jugoslavije, ki bo v Zagrebu.

MILENKO NIKIĆ

Naše strelke Anka Bosiočić, Metka Rebolj in Tončka Kunej zmagojejo že vrsto let. Tako je bilo tudi letos v Arandelovcu

Kako pravičnejše regresirati letni oddih

Letni dopust je pomemben za ohranjanje in krepitev delovne sposobnosti delavcev. OZD morajo zagotoviti, da bodo sredstva regresa za letni dopust uporabljena namensko.

Ce teh sredstev ali dela teh sredstev v organizaciji združenega dela ni mogoče uporabiti namensko, se jih lahko delavcem izplača v gotovini.

Obseg sredstev za regresiranje letnega dopusta določajo delavci v svojih planskih aktih glede na razpoložljiva sredstva skupne porabe in glede na to, kako so se dogovorili za kritje drugih potreb iz sredstev skupne porabe.

Delavci s sklepom samoupravnega organa ali z osebnim izjavljanjem določijo, kakšen delež sredstev regresa za letni dopust bodo porabili za investicijska vlaganja, za nakup stanovanjskih prikolic, počitniških domov in za njihovo morebitno obnovo in tekoče vzdrževanje, za rekonstrukcijsko opremo in za organiziran preventivni oddih delavcev v gostinstvo-turističnih ali zdraviliških organizacijah, kolikšen delež sredstev pa za regresiranje oddiha.

Delavci morajo v samoupravnih splošnih aktih opredeliti merila za določanje višine regresa za letni oddih, pri čemer morajo upoštevati zlasti:

— materialni in socialni položaj delavca in njegove družine

— zdravstveno stanje delavca

— težje delovne razmere

— izjemne delovne rezultate.

Materialni položaj delavca opredeljujejo osebni dohodki in nadomestila osebnih dohodkov iz rednega delovnega razmerja v lastni organizaciji in dohodki iz dopolnilnega dela, pokojnine, invalidnine, štipendije in nagrade učencev v gospodarstvu. Vse to se ugotavlja na podlagi enotne evidence o materialnem in socialnem položaju zaposlenih, ki jo v OZD vodi kadrovska-socialna služba.

Socialni položaj delavca in njegove družine vključuje poleg težjih materialnih pogojev tudi morebitne primere težje, daljše ali kronične bolezni v družini, invalidnost, nezaposlenost v družini, stanovanjski problem, večje število otrok itd. Tudi v teh primerih vodi evidenco socialno-kadrovska služba OZD.

Zdravstveno ogroženi delavci so predvsem tisti, ki kronično boleijo zaradi škodljivih vplivov na delovnem mestu, drugi kronično boleljni delavci in delavci, ki so po prestani daljši bolezni potrebni okrevanja.

O upoštevanju tega kriterija pri posameznem delavcu odloča sa-

moupravni organ OZD na podlagi zdravniškega potrdila.

Težje delovne razmere imajo tisti delavci, ki so izpostavljeni predvsem težjim fizičnim naporom in zdravju škodljivim vplivom. Ti so opredeljeni v razvidu del in nalog.

Pri delovnih rezultatih naj delavci upoštevajo zlasti doseganje delovnih norm, če delavec opravlja dela in naloge, kjer se delovni učinek lahko odraža fizično; povečanje dohodka, zniževanje proizvodnih in drugih stroškov ter uresničevanje drugih planiranih ciljev, če delavec opravlja strokovna in ustvarjalna dela in naloge; uresničevanje nalog v organizacijski enoti ali delovni skupnosti na podlagi ocenjevanja evidentiranega dela, če delavec opravlja administrativno-upravna ali administrativno-tehnična dela.

Delavcu v tozdu razporejajo 50% sredstev za letni oddih v enakem znesku za vse, 50% pa po naslednjih kriterijih:

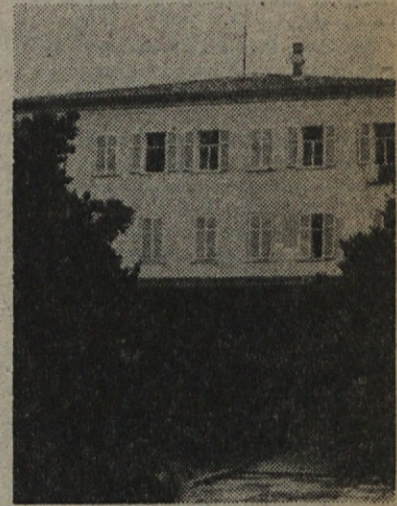
— težji materialni in socialni položaj delavca in njegove družine, ki se ugotavlja na podlagi skupne evidence — 40%

— zdravstveno stanje delavca — 20%

— težje delovne razmere — 20%
— nadpovprečni delovni rezultati — 20%

Znesek regresa za letni dopust se razdeli po ugotovljenih kriterijih. Če na primer delavec ne dela v težjih delovnih razmerah, potem tega kriterija seveda ne upoštevamo.

Po tem predlogu naj bi bil do regresa upravičen vsak delavec in ne le tisti, ki gre na dopust, prinese račun ali kar koli že zahtevamo. Delavec namreč lahko med dopustom ostane kar doma, vzame vsak dan nahrbtnik in gre v hribe. Čemu torej ne bi bil upravičen do regresa. Res pa je, da bi bila korenita sprememba v tem, da bi bil načeloma upravičen le do 50% od mase sredstev, ki je v kolektivu opredeljena v ta namen, drugo polovico pa bi delili kot izraz solidarnosti ob upoštevanju socialnih korektivov.

§ Pravni nasveti

VPRAŠANJE:

H. P. nas sprašuje, kaj vse pomeni varstvo mladine oz. mladoletnih delavcev, ki so v delovnem razmerju v združenem delu, ter kakšna so zakonska določila o nočnem delu teh delavcev in katera dela mladoletni delavec po zakonu ne sme opravljati.

ODGOVOR:

Varstvo mladine zajema vse določbe in posebne ukrepe za zagotovitev zdravja in zdravstvenega razvoja mladih delavcev do 18 let starosti, za obvarovanje pred opravljanjem del, ki lahko škodljivo vplivajo na njihov razvoj in pred opravljanjem dela preko polnega delovnega časa ter nočnega dela.

Zakon o delovnih razmerjih prepoveduje nalaganje mladini težka telesna dela, dela z viri ionizirajočih sevanj in drugih del, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje mladih delavcev, na njihov zdravstveni razvoj in na psihofizične posebnosti. Prepoveduje pa tudi delo prek polnega delovnega časa in delo ponoči.

Zakon o medsebojnih razmerjih

delavcev v združenem delu, ki je veljal pred Zakonom o delovnih razmerjih, je izenačeval mladino in ženske glede varstva pred opravljanjem težkih del, del pod zemljo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje in življenje mlajšega delavca oz. ženske glede na njene psihofizične posebnosti.

Zakon o delovnih razmerjih pa ne obravnava tega varstva enotno. Ženskam nudi varstvo pred takimi deli le, kadar so noseče oziroma po porodu, torej le v zvezi z materinstvom, mladim delavcem pa zaradi zavarovanja njihovega zdravja oz. zdravstvenega razvoja.

Delavi v organizacijah lahko kot težka telesna dela, na katera se ne smejo razporediti delavci do 18 let starosti, določijo dela, ki jih je določal kot posebno težka dela že Zakon o delovnih razmerjih iz leta 1957 oziroma ki jih določa uredba iz leta 1976.

Navedena zakonska določila so določala kot posebno težka dela: podzemeljska dela v rudnikih, globalno kopanje in globinsko vrtnanje, neposredno valjanje kovine v valjar-

nah, impregniranje pragov, delo s kakršnokoli vrsto pnevmatičnih strojev — ročnih, ki povzročajo močnejše stresanje telesa, stalno nošenje in dviganje velikih bremen na ravnem in trdnem svetu, manjših bremen navkreber in podobno.

Tako kot na navedena težka dela, se ne smejo mladi delavci razporediti na dela, ki se opravljajo pod vodo, z viri ionizirajočih sevanj in na dela, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje oziroma na zdravstveni razvoj delavca glede na njegove psihofizične lastnosti.

Kot dela, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje mladega delavca, se brez dvoma lahko štejejo in določijo naslednja dela:

Neposredno delo z živim srebrom ali svincem ali njunimi spojinami; industrijsko barvanje, pri katerem se uporablja svinčeno belilo, svinčev sulfat ali druga snov, ki vsebuje te sestavine; delo v kesonih in delo, ki se opravlja s potapljanjem; delo pri samih visokih kupolnih, Simens-Martinovih električnih in drugih pečeh za taljenje kovin; čiščenje kanalov, izlivov in praznenje greznice s fekalijami; neposredno spremljanje fermentacijskega postopka v fermentacijskih komorah ter pri žganju in parjenju plesnivega tobaka in podobno.

Poleg navedenih del, na katera se ne smejo razporejati mladi delavci, delavci v samoupravnih splošnih aktih lahko navedejo še druga taka dela, ki se mladimi ne smejo nalagati.

Glede nočnega dela mladine ima Zakon o delovnih razmerjih širše določbe oziroma določa večje varstvo, kot so to določali došednji predpisi in konvencije št. 90 o nočnem delu otrok v industriji. Varstvo ne zajema le prepovedi nočnega dela mladine v industriji, gradbeništvu in prometu, pač pa vsako nočno delo mladine kjerkoli, v katerikoli gospodarski panogi.

Dejansko se v SRS že od leta 1973, ko je skupščina SRS sprejela priporočilo in sklepe o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu in prometu, nočno delo mladini ni dovoljeno več. Delo prek polnega delovnega časa je za mladino do 18. leta starosti prav tako prepovedano.

Varstvena določba zakona o delovnih razmerjih, ki naj zagotovi daljši počitek mlademu delavcu in ki naj omogoči njegov ustrezen razvoj, določa, da se takšnemu delavcu zagotovi letni dopust po osnovah in merilih kot drugim delavcem, vendar povečan za sedem delovnih dni. Celotno število delovnih dni dopusta pa ne sme presegati najvišje z zakonom določene meje.

MIRA BARTOL

PLANINSKO DRUŠTVO GRADIS

Najlepše sanje vsakega planinca so čuvanje in občudovanje naravnih lepote, pa naj bodo te kakršnegakoli izvora ali vrste. Kdor se hoče o tem prepričati, naj opazuje planinca, kadar ta uživa v naravnih lepotah. Tedaj izgubi celo svoj tako znani čut za orientacijo in le markacije, ki jih je v naših gorah na srečo dovolj, ga tedaj še lahko rešijo, da ne zablodi v resne težave.

Se posebni ljubitelji naravnih zakladov so planinci našega društva. Da se boste o tem prepričali, vam povem zgodbo.

Ob majskih praznikih smo sklenili planinci našega društva podati se na Komno, kjer je bila tedaj snežna odeja debela še 2 metra. Gaz iz Bohinja je bila kar dobra in lepo smo napredovali. Sčasoma pa nas je pot začela nekako utrujati, postajala je enolična. Po dveh urah hoje se še vedno ni zgodilo nič omembe vrednega, nič vznemirljivega; le enakomerno in globoko sopenje, razbijanje srca, brisanje potu z obraza in vedno enaka strmina.

Tedaj pa se je nekaj zgodilo. Ob koncu ozkega žleba, ko zagledaš visoko gor dom na Komni, smo se vsi naenkrat ustavili, dvignili glave kot gamsi in prisluhnili. Vedeli smo, da je v bližini nekaj, kar bo poplačalo naš napor. Zapodili smo se naprej, sopenje se je pospešilo, srca so začela hitreje utripati, koraki so postajali vedno hitrejši.

In res — na strmini proti domu smo zagledali tri planinke, ki so očitno z zadnjimi močmi rinile v strmino.

Kakšna prilika! Pomagati tovarišu v stiski! Vsak izmed nas si je že molče izbral nahrbtnik na ramah planink, ki ga bo nesel, da bi bilo planinkam lažje. Najbolj pogumni pa so že sanjali o tem,

Humoreska iz planinskega nahrbtnika

Reševalna akcija

kako bodo prinesli svojo planinko v zadnjih vzdihljajih v toplo zavetje doma na Komni.

Toda dekleta pred nami so nepričakovano pospešile korak. Razdalja se je povečala, naša srca so pričela še močneje tolči. Saj to je norost! V hribe se tako ne hodi, saj se bodo uničile! Treba bi bilo lepo enakomerno ubirati korak, kolikor ti pač srce dopušča. In ena izmed njih je bila celo v krilu in v navadnih salonskih škornjih! Pri tem pa je z leve in desne prežala nevarnost snežnih plazov. Ne smemo dopustiti, da bi prišlo do najhujšega, smo si dejali. Kolikokrat planince zaradi nepremišljenega ravnanja ali pomanjkljive opreme omaga tik pred planinsko postojanko, najdejo pa ga šele spomladi, ko sneg skopni!

Toda razdalja med dekleti in nami se ni hotela zmanjšati. Vse je kazalo, da nam ne bo danó odločilno poseči v kruto igro narave in pokazati svoje sposobnosti.

Pa se je vendarle zgodilo! Zaslišali smo krik in dekle v krilu in škornjih se je pogreznilo do vratu v snežno odejo. Ker sta se drugi dve dekleti tudi ustavili, smo bili kmalu pri njih. Ubogo dekle, globoko v snegu in s skrilom na površini snežne odeje, je bilo res potrebno takojšnje pomoči. Obupno je prosila pomoči, ker jo je spodaj očitno mrazilo.

Takoj je stopil v akcijo naš predsednik, imenovan »Markacija«, in še najbolj izkušeni med nami — Ivo, imenovan »Štampiljka«. Prijela sta dekle za roke, si napravila trdne stopinje v snegu in jo z odločnim potegom skušala izvleči iz neprijetnega in nevarnega položaja. To bi jima prav gotovo tudi uspelo, toda zmotil ju je presunljiv krik dekleta:

»Joj, moji škornji!«

Bila sta dovolj izkušena, da sta takoj ugotovila pretečo nevarnost. Če izvlečeta dekle, bodo škornji ostali globoko v snegu in to je treba prepričati. »Markacija« se je ozrl okrog po pomoč. Oči vseh nas so željne koprnele, da bi bili izbrani. Predsednik pa je odločno ukazal:

»Škopček«, poprimi! Ko bom ukazal, bosta s »Štampiljko« potegnili. Velja?«
»Velja, »Markacija«!

»Markacija« se je vrgel v sneg in začel delati to, kar je bilo samo po sebi umevno. Dvignil je krilo, ki je ležalo razgrnjeno na snežni površini okrog dekleta, ji ga poveznil preko glave, da je tako dobil prostor za kopanje pred njo. Potrebno je bilo pač priti do dekletovih škornjev, jih prijeti in skupaj z njo potegniti na dan. Preprosto, mar ne?

Dekle pa je vedno bolj cvililo in kot je v takih reševalnih akcijah običajno, pravičnik ni olajševalo težkega dela prizadevnim reševalcem. Ker je preveč migalo s telesom sem in tja, se je še bolj pogreznilo v sneg tako, da ji je le še nos štrlel ven. Treba je bilo hitro ukrepati. Kaj pa, če je prav na tem mestu pod dekletom kakšna vrtača ali skalna raspoka?! »Markacija« se je ob tej misli zgrozil. Prenehaj je koptati, stegnili roko k najbližjemu tovarišu in ta mu je brez besed podal vrh. Vsa naša skupina je res delovala kot en stroj z enimi možgani. Poznala se nam je dobra vzgoja v planinski šoli. »Markacija« je zvezal dekle okrog pasu, drugi konec pa k bližnjemu drevesu, napravil je Prusikov voz in z njim privezal na vrh še sebe. Potem je kopal naprej. Toda sreča mu ni bila naklonjena, nosil je očala zaradi kratkovidnosti in ko je prodril že precej globoko pod dekletovo krilo v sneg, se je nenadoma zaslila pridušena kletvica, izvajati je začel nekontrolirane kretnje rok pod dekletovim krilom, v istem hipu pa so se zasliali neopredeljivi glasovi dekleta, za katere ne bi mogel reči ali so kriki groze ali nadzemskih užikov. Takoj zatem je »Markacija« zelezel

iz luknje, se pravi izpod dekletovega krila — toda bil je brez očal!

»Izgubil sem očala! Moram jih najti! zlezle so nekam globlje. »Klin«, primame za noge in me spuščaj globlje v luknjo. Če te bom brcnil z levo nogo, me spusti še globlje, če pa te bom z desno, pa vsi trije potegnite mene in dekle ven!«

In zgodilo se je! »Klin« je začel spuščati »Markacijo« v jamo z glavo naprej pod dekletovo krilo. »Markacija« je še kar brcal z levo nogo in kazalo je, da bo kar cel zlezal pod dekletovo krilo.

Tedaj pa so okoli stoječi opazili spreminjeni izraz na dekletovem obrazu. Najprej so se ji usta našobila in se izoblikovala v obliki črke »o«; potem so ji od pričele izstopati, postajala je tudi vedno bolj rdeča, težko je dihala in vedno hitreje. Naenkrat pa se je zaslial bojni krik:

»u-u-u-u-i-i-i-i-i-i-i!«

In zgodilo se je v trenutku: sneg okrog dekleta je kar vzvaloval. Kosi snega so nam leteli v začudene obraze in naenkrat sta bila oba, »Markacija« in dekle, rešena s škornji in očali vred. No, kar se tiče očal, smo ugotovili šele pozneje, ko je »Markacija« potegnil izpod dekletovega krila svojo glavo in tudi roke, v katerih sta bila očala.

Reševalna akcija je bila tako končana. Po zaslugi izkušnosti planincev našega društva, ki so znali v pravem trenutku združiti moči reševalcev in ponesrečenke, smo še enkrat premagali naravo. Bil pa smo bogatejši še za nekaj: sklenili smo dragoceno prijateljstva z dekleti, ki smo jim pomagali v stiski.

Ta zgodba vam pove, kako narava nam samo njej lasten način pripomore k temu, da se srca ljudi ne oddaljijo preveč.

RAJKO KOGEJ

Na vrhu Vrnunčice

Planinski izleti v juniju, juliju in avgustu

Planinsko društvo GRADIS je v juniju, juliju in avgustu pripravilo pet izletov, ki so v primerjavi z izleti v prejšnjih mesecih že zahtevnejši, a še vedno primerni za povprečnega planinca.

Datum	Smer izleta	Cilj
26. junij	Solčava — Sv. Duh — Olševa — Solčava	Olševa 1929 m
10. julij	Savica — Sedmera jezera — Prehodavci — Kanjavec — Zelnarica — Vogar — Bohinj	Kanjavec 2568 m
24. julij	Vršič — Jalovec — Vršič	Jalovec 2643 m
7. avgust	Poliški Špič	Poliški Špič 2754 m
21. avgust	Dovlje — Kepa — Belca	Kepa 2143 m

Izlet na Jalovec je po programu eno in pol dneven, izlet na Kanjavec pa dvodnevno.

Vše informacije o izletih dobite na oglasnih deskah v vaših TOZD ali pri tov. Ivu Komarju, GIP Gradis — DSSS Ljubljana, Šmartinska 134a (telefon 441-422).

Marko Žontar

1. teniški turnir v Mariboru

Beli mušketirji Gradisa

Pred kratkim smo v našem glasilu že pisali o pokroviteljstvu, ki smo ga prevzeli nad teniškim klubom Branik iz Maribora. Ta se sedaj imenuje teniški klub GRADIS-BRANIK.

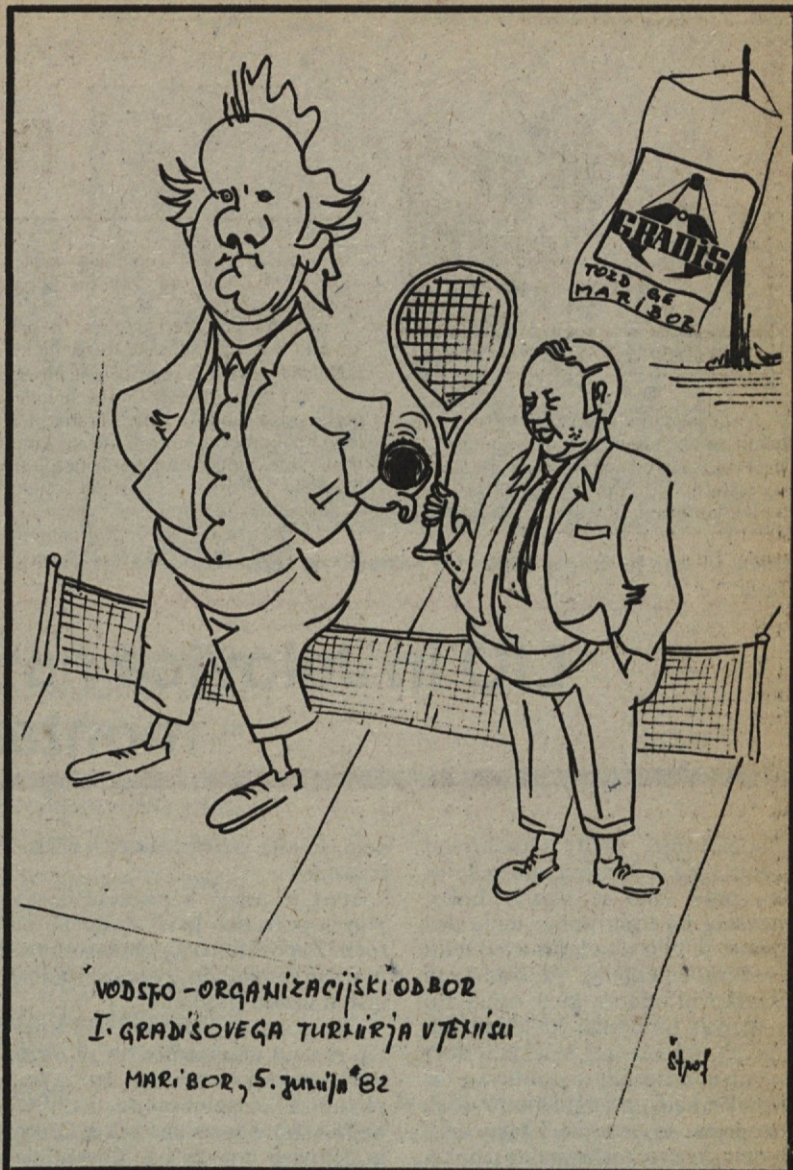
Za popularizacijo belega športa smo se odločili, da organiziramo turnir za vse, ki se v Gradisu s tem rekreativno ukvarjajo. Zbralo se je dvanajst tekmovalcev, ki so se na vročem soncu pomerili med seboj. Že po prvih zagrizenih bojih se je pokazalo, kdo bo segel po naslovu

neuradnega prvaka. Po izjavah Ljubljancanov je imel največji favorit Pogačnik poškodovano roko, zato je bil »samo vrhovni sodnik. V slačilnici pa se je šušljalo, da je za vsak slučaj na prvem takem srečanju raje le opazovalec. Za vsak slučaj, kaj se ve. Uspešno ga je nadmeščal Jeršanov NEJC, toda samo do finala, kjer ga je neusmiljeno preganjal po igrišču Črt BOŽIČ in ga premagal z rezultatom 9:3. Za nas, mariborčane, nič nenavadnega, saj je Črt na Braniku že pravi inventar in ga je na domačih tleh res težko premagati. O ostalih tekmovalcih le toliko, da so se vsi trudili, kolikor so se mogli in znali. Avtorja teh vrstic tolaži, da ga je izločil poklicni organizator športnega življenja, naš Lojze Polajnar, čeprav mu je na tihem že obljubil prihodnje leto » revanž«. Seveda, če bo Božič tudi prihodnje leto tako »žrebal« kot letos. Drugače za svoje napovedi ne odgovarjam.

Zmagal je torej Božič iz Maribora pred Jeršanom iz Ljubljane in Kristaničem, prav tako iz Maribora.

Organizacijski odbor (GACNIK, KRUNIČ) je brez večjih napak vodil turnir; pri tem je še največ pridobil Krunič, ki je imel prvič priložnost videti tenis od blizu. Na koncu še obvezne »slovenske specialitete na žaru«, pa štajerski špricer, stiski rok in obljuba poražencev, da bo prihodnje leto bolje.

FRANJO ŠTROMAJER

Ceneje do znanja

Naš časopis Delavska enotnost, med drugim izdaja tudi knjige s področja družboslovja. Knjige so namenjene predvsem družbeno političnim delavcem, delegatom vseh vrst poslovnim organom in strokovnim službam tozd, oziroma DSSS. Pri paketnem nakupu knjig daje DE 20 % popusta. Imena paketom knjig, oziroma naslove posameznih knjig dobite pri vaših osnovnih organizacijah sindikata.

V okviru DE, je izšel tudi rokovnik, kjer avtorji obravnavajo področja dohodka, informiranja ter vloge in naloge sindikatov. To so področja, ki zadevajo vsakega aktivnega člana družbenopolitičnih, samoupravnih in poslovnih organov.

Knjige, kot rokovniki so tudi primerno darilo ob jubilejih.

Lojze Cepuš

Rešitev nagradne križanke

Zaradi obilice prispevkov, tokrat ne objavljamo nagradne križanke. Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke je taka: Agrigento, slemenjak, Tamare, JT, Prvi maj, GA, plan, AN, lan, Asinara, Intime, matematika, javor, etatizem, Rjavina, Nu, Inn, peta, etat, Mal, iver, Torino, Zanoškar, ara, odri, etiketa, oz, Lal, Rimljani, et, AE, SDK, bičar, teologija, Aniene, vnema, EK, les, Senegal, SR, artikel, TR, Emona, Naklo, orientalec, srebro, spahija.

Izrebrani so bili naslednji uspešni reševalci nagradne križanke:

1. nagrada 300 dinarjev: Božo Debevec, Rozmanova 6 Ljubljana

2. nagrada 200 dinarjev: Anita Kotnik, DSSS Ljubljana

3. nagrada 100 dinarjev: nihče izmed preostalih reševalcev ni imel pravilne rešitve, zato tretjo nagrado nismo mogli dodeliti.

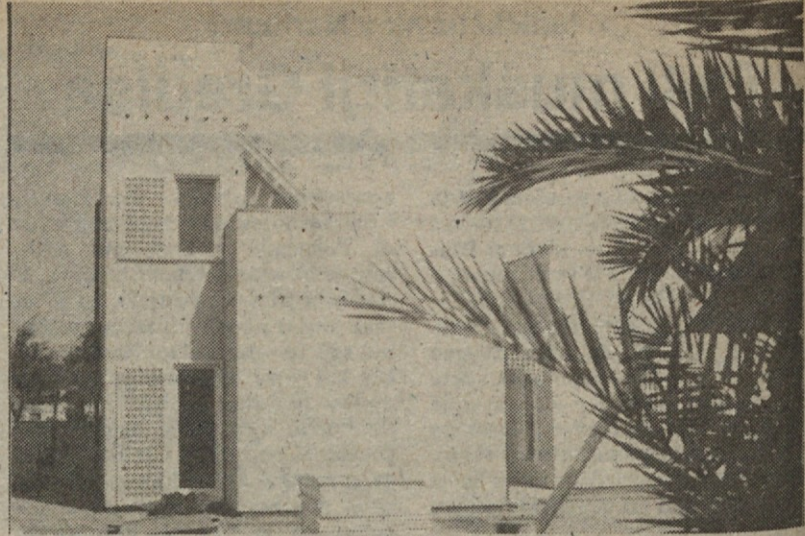
Čestitamo!

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja GIP Gradis Ljubljana. Izhaja mesečno v 10.000 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Milenko Nikič, Ludvik Šnajder, Franjo Štromajer, Rudolf Ludvik, Zorana Klun, Mirko Zemljč. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik Matija Krnc. Tiska tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana Šmartinska 134 a, 61000 Ljubljana.

Zmagovalec teniškega turnirja — Črt Božič

Hišica, ki smo jo skupaj z Jelovico postavili na sejmu montažnih hiš v Bagdadu

Predstavili smo dve hiši, prvo s stanovanjsko površino 87 m² in drugo s 113 m² površine

LIO in Jelovica na Bagdadskem sejmu montažnih hiš

Sodelovanje med Gradisovim tozdom LIO iz Škofje Loke in Jelovico, prav tako iz Škofje Loke, predvsem na trgih preko meja domovine, je bilo v zadnjih dveh letih že večkrat omenjeno. Vzpostavljeni dohodkovni odnosi, ki se oslanjajo na skupno osvojenih kalkulatvinih osnovah, na vnaprej izdelanih normativih in kriterijih za proračune ter na maksimalnem angažiranju obeh partnerjev, so omogočili tako delitev dela, ki daje maksimalne učinke. Pri delitvi programa je bilo tako možno upoštevati načelo, naj vsak proizvaja tiste sestavne elemente, za katere je najbolje tehnološko opremljen in strokovno usposobljen. V pogledu kapacitet in ekonomske uspešnosti so bili tako doseženi neverjetni rezultati, obenem pa je bil rešen tudi večni problem rivalstva. Obveze pri realizaciji poslov v tujini so bile na ta način razdeljene v razmerju 50:50.

V letu 1980 sta partnerja prvič preizkusila arabsko-iraško šolo. Tudi začetek iraško-iranske vojne ju ni več zaustavil.

Že spomladi leta 1981 začneta skupne priprave in v začetku junija pričneta z velikimi akcijami v južni Italiji in v Iraku. V pokrajini Campania v bližini Napolija sta prevzela obnovo v potresu porušenih mest in vasi. Obveza, zgraditi 1536 stanovanjskih enot v skupni površini cca 95.000 kvad. m v roku 6 mesecev, ni bila niti malo lahka.

Povsem istočasno sta kot pogodbeni partnerja slovenski gradbeni operativi, ki nastopa v Iraku, začela graditi naselje za potrebe gradbišč.

Obveza cca 45.000 kvad. m montažnih objektov, ki jih je bilo potrebno izdelati do konca leta 1981, je bila še dodatna obremenitev. Ob resnično dobrem sodelovanju in s pomočjo kooperantov za finalna

dela, so bile vse obveze pravočasno izvršene.

Start je uspel, kapacitete obstojajo in potrebno je iskati novih naročil. Zaposlitev bo v obdobju krize in zmanjševanja investicij v gradbeništvu glavni problem.

Ob spoznanju, da bo v taki situaciji možno preživeti le ob sporazumevanju in povezovanju, kar je tudi pogoj za kompleksnejše, kvalitetnejše in hitrejšje usluge, sta se Gradis in Jelovica povezala s Slovenijalesom, LIP-om iz Bleda in Brestom iz Cerknice, ki so se z SAS dogovorili za skupen nastop na iraškem trgu. Prva skupna akcija je bila razstava dveh stanovanjskih hiš na spomladanskem sejmu v Bagdadu in pa izgradnja skupne baze v Abugraibu v bližini Bagdada.

V prvih dneh januarja je iraško ministrstvo za izgradnjo stanovanj razpisalo specializirani sejem montažnih hiš. Sejem naj bi bil odprt v času od 17. do 24. aprila.

Ukrepati in odločiti je bilo potrebno hitro. Doseženi rezultati in ugodna cena v pogledu plasmaja so bili povod za takojšnje soglasje. Na sejem smo odšli v povečani in dopolnjeni sestavi: Slovenijales, Gradis, Jelovica, LIP Bled in Brest iz Cerknice.

Da bi maksimalno zadovoljili arabskim zahtevam, sta v Bagdadu takoj odpotovala dva arhitekta — projektanta z nalogo, da izdelata koncept optimalne hiše: take, ki bi odgovarjala arabski kulturi, katere arhitektonske oblike bodo skladne z arabsko, take, ki smo jo sposobni zgraditi in predvsem take, ki jo bo kasneje zaradi cene tudi možno prodajati. Od prvih korakov do otvoritve sejma je bilo 60 dni časa. Dobro izdelan terminski plan in porazdelitev obveznosti sta bila zopet porok za uspeh. Hiši, prva z netto stano-

vanjsko površino 113 kvad. m in druga s površino 87 kvad. m, sta bili zgrajeni do zadnje potankosti, v celoti opremljeni in primerno aranžirani dan pred otvoritvijo. Že v času gradnje sta bili naši hiši deležni množičnega obiska. Za razliko od razstavljalcev, ki se jih je nagnetlo v Bagdadu blizu 140 iz cele Evrope do Daljnega vzhoda, sta bili naši hiši povsem prirejani arabskim zahtevam. Primerna in kompletna oprema je hiši še dodatno obogatila.

Takoj po otvoritvi in nato ves čas sejma je bil jugoslovanski predel z našo prisotnostjo najbolj obiskan. Lične, posebej za arabski trg izdelana prospekta, je bilo moč videti vsepovsod. Na Slovenijalesov dom so bili povabljeni vsi predstavniki ministrstev za gradnje, vsi naši že poznani investitorji, vsi predstavniki jugoslovanskih podjetij, ki gradijo v Iraku itd. Obisk je bil neverjeten in po splošni oceni je predstavitev v ce-

loti uspela. Vse je bilo naj, bilo ni nobenih pripomb na izvedbo in opremo, le objavljena okvirna cena se je zdela vsem zelo visoka. Tudi tu smo si bili dokaj hitro enotni. Lahko je spuščati, teže je dvigati. Potrebno bo poiskati rezerve, poceniti proizvodnjo, predvsem pa poceniti že znano drago jugoslovansko montažo.

Že pred zaključkom sejma, ki je bil medtem podaljšan do 30. aprila, so se pojavili prvi resni interesi, zato so tudi prve ponudbe že razposlane. Potrebe so očitne, trenutno pa otežkoča večje akcije in hitrejšje odločanje nekončana vojna s sosedi.

Pri vsem je jasno, da je moč pričakovati večje in hitrejšje uspehe le v vertikalnem povezovanju, torej v dopolnjevanju. Samostojni nastopi majhnih DO ali celo TOZD — v neizprosni tujini so največkrat tvegani, če že ne celo usodni.

ANTON DEMŠAR

Za razliko od drugih proizvajalcev smo mi predstavili montažno hišo, ki odgovarja arabski arhitektonski obliki in je skladna z arabskimi stanovanjskimi navadami